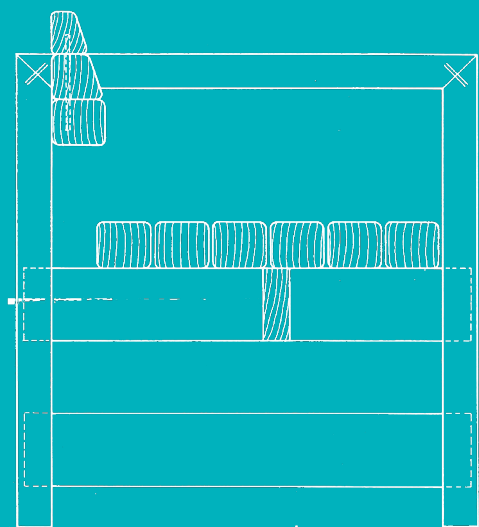

TAPIOLAN KESKUSTA-ALUEEN DESIGNMANUAALI

15.8.2023 | VERSIO 3

Tapiolan keskusta-alueen designmanuaali

OHJAUSRYHMÄ:

Miikka Hakari, Tapiolan projektipäällikkö, tekninen keskus, Espoon kaupunki
Leena Ihalainen, viheraluepäällikkö, tekninen keskus, Espoon kaupunki
Anne Nurmio, kaupunkikuva-arkkitehti, rakennusvalvontakeskus, Espoon kaupunki
Marja Sahlberg, tutkija, arkkitehti, Espoon kaupunginmuseo
Sari Hietala, vastaava aluetyöjohtaja, katu- ja viherpalvelut, ylläpitoyksikkö, Espoon kaupunki
Reijo Vuosalmi, sähköinsinööri, tekninen keskus, Espoon kaupunki
Jaana Länkelin, esteettömyysasiamies, tekninen keskus, Espoon kaupunki

TEKIJÄT:

Mikko Rikala, projektipäällikkö, teollinen muotoilija, Sito Oy
Aino Leskinen, maisema-arkkitehti, Sito Oy
Ria Ruokonen, maisema-arkkitehti, Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy
Annina Vainio, arkkitehti, Sito Oy
Martti Paakkinen, valaistussuunnittelija, Sito Oy
Minna Hakola, graafinen suunnittelija, Sito Oy
Niina Tamminen, paikkatietoharjoittelija, Sito Oy

TEKIJÄT VERSIO 3:

Matias Halmeenmäki, projektipäällikkö, teollinen muotoilija, Sitowise Oy
Sini Mäkinen, sisällöntuotto ja taitto, teollinen muotoilija, Sitowise Oy

KANSIKUVA: Sito Oy

13.11.2015 | VERSIO 1

12.4.2016 | VERSIO 2

Päivitetty värikarttaan Tapiola-penkin keltaoranssi värikoodi (s. 21)
Muutettu Lunova-valaisimen pylväs kartiopylvääksi (s. 31)
Lisätty pyörätelineiden pinta-asennettaviin alueisiin katulämmitetyt alueet (s. 37)
Määritetty betonilaattojen paksuudeksi liikennöidyillä alueilla 100 mm (s. 54)

30.6.2023 | VERSIO 3

Päivitetty kartat uusimpaan Tapiolan keskusta-alueen viitesuunnitelmaan
Muokattu Kioskit ja kojumyynti -kappaletta laveammaksi
Lisätty uusi kaidetyyppi
Päivitetty pyörälaatta uuteen versioon
Muokattu Roskikset-kappaletta, poistettu Molok-roskis
Korjattu Tapiola-penkien värikoodit oikeiksi

KAMU / Talomuseo Glims /
Koulumuseo Längstad /
Saaristomuseo Penttilä /
Huvimuseo Villa Rulludd

SITOWISE

Sisällys

Alkusanat	4	5 Varusteet	32
1 Prosessi	6	5.1 Roska-astiat	34
2 Tapiolan tyyli, arkkitehtuuri ja kaupunkikuva	10	5.2 Istutusastiat	35
3 Materiaalit ja värit	18	5.3 Runkosuojat ja maaritilat	36
3.1 Materiaalien ja värien käyttö	20	5.4 Pyöräpysäköinti	37
4 Kalusteet	22	5.5 Pollarit	39
4.1 Penkit	24	6 Rakenteet	40
4.2 Valaistus	28	6.1 Kaiteet	42
		6.2 Myyntikojut ja kioskit	44
		7 Pintamateriaalit	48
		7.1 Tapiolan laatoitetut jalankulkualueet	50
		8 Jatkotoimenpiteet	54
		8.1 Toteuttamisen ohjeistus ja vastuunjako	56
		8.2 Kalusteiden paikkatieto	57
		Lähteet	59

Alkusanat

Tapiolan keskusta-alueen designmanuaali on laadittu Espoon teknisen keskuksen toimeksiannosta 2015. Designmanuaali ohjaa Tapiolan keskusta-alueen julkisen kaupunkitilan laatutasoa ja yhtenäisyyttä. Designmanuaalin tavoitteena on helpottaa Tapiolan keskusta-alueen suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta vastaavien tahojen työtä. Tapiolan keskusta-alueella designmanuaalissa tarkoitetaan aluetta, joka rajautuu pohjoisessa Aarnivalkeantiehen, idässä Menninkäisentiehen, Mäntyviitaan, Neulaspolkuun ja Tapiolantiehen, etelässä Itätuulenkujaan ja lännessä Etelätuulen- ja Pohjantiehen. Lisäksi keskusta-alueeseen on otettu mukaan Tapionraitti Tornitasolta Neulaspolulle sekä Leimuniitty. Designmanuaalin versio 3 on päivitetty suunnittelun ja toteutuksen kokemuksiin perustuen.

 Manuaalin aluerajaus

Designmanuaalin aluerajaus.
Aluerajauksen sisällä on esitetty
harmaalla yleiset ja yksityiset
alueet, joita designmanuaali koskee.
(Pohjakartta © Tapiolan keskusta-
projekti, viitesuunnitelma v. 2020.)

Keskustan läpi kulkeva Tapionraitti on keskeinen kävelyakseli, joka kuvastaa Tapiolan suunnitteluperiaatteita niin pintamateriaalien kuin kalusteidenkin osalta. (Sito)

Prosessi

1

Designmanuaalin laadinta käynnistettiin keväällä 2015 Tapiolan keskusta-alueen nykyisten kalusteiden ja varusteiden inventoinnilla. Inventoinnin tavoitteena oli tuoda esille Tapiolan keskusta-alueen kalusteiden ja varusteiden kirjo. Yhteensä inventoituja kalusteita ja varusteita oli 1696.

Designmanuaalin laadinnan yhteydessä järjestettiin sidosryhmille kaksi työpajaa. Huhtikuussa 2015 pidettiin ylläpidon ja huollon työpaja ja kesäkuussa 2015 kaupunkikuvallinen työpaja. Kaupunkikuvallisen työpajan tavoitteena oli pohtia Tapiolan identiteettiä ja tunnistettavuutta sekä Tapiolalle luonteenomaista muotokieltä ja

SUUNNITTELIJALLE TIEDOKSI

Tämä ohjisto on suuntaa antava ja suunnittelua ohjaava julkaisu. Designmanuaalista poikkeavista muista ratkaisusta hyväksytys Espoon kaupunkitekniikan keskukselta.

visuaalista ilmettä. Ylläpidon ja huollon työpajassa pohdittiin kalusteiden ja varusteiden materiaaleja ja muotokieltä ylläpidon ja esteettömyyden näkökulmasta.

Työpajoihin osallistuivat: Marja Sahlberg Espoon kaupunginmuseosta, Anne Nurmio rakennusvalvontakeskuksesta, Leena Ihalainen teknisestä keskuksista, Sari Hietala ja Aki Mäkirinta ylläpitoyksiköstä, Reijo Vuosalmi ulkovalaistusyksiköstä, esteettömyysasiamies Jaana Länkelin, Mikko Kivelä VRJ Oy:stä, Ria Ruokonen maisema-arkkitehdit Byman & Ruokoselta sekä Mikko Rikala, Aino Leskinen ja Annina Vainio Sito Oy:stä.

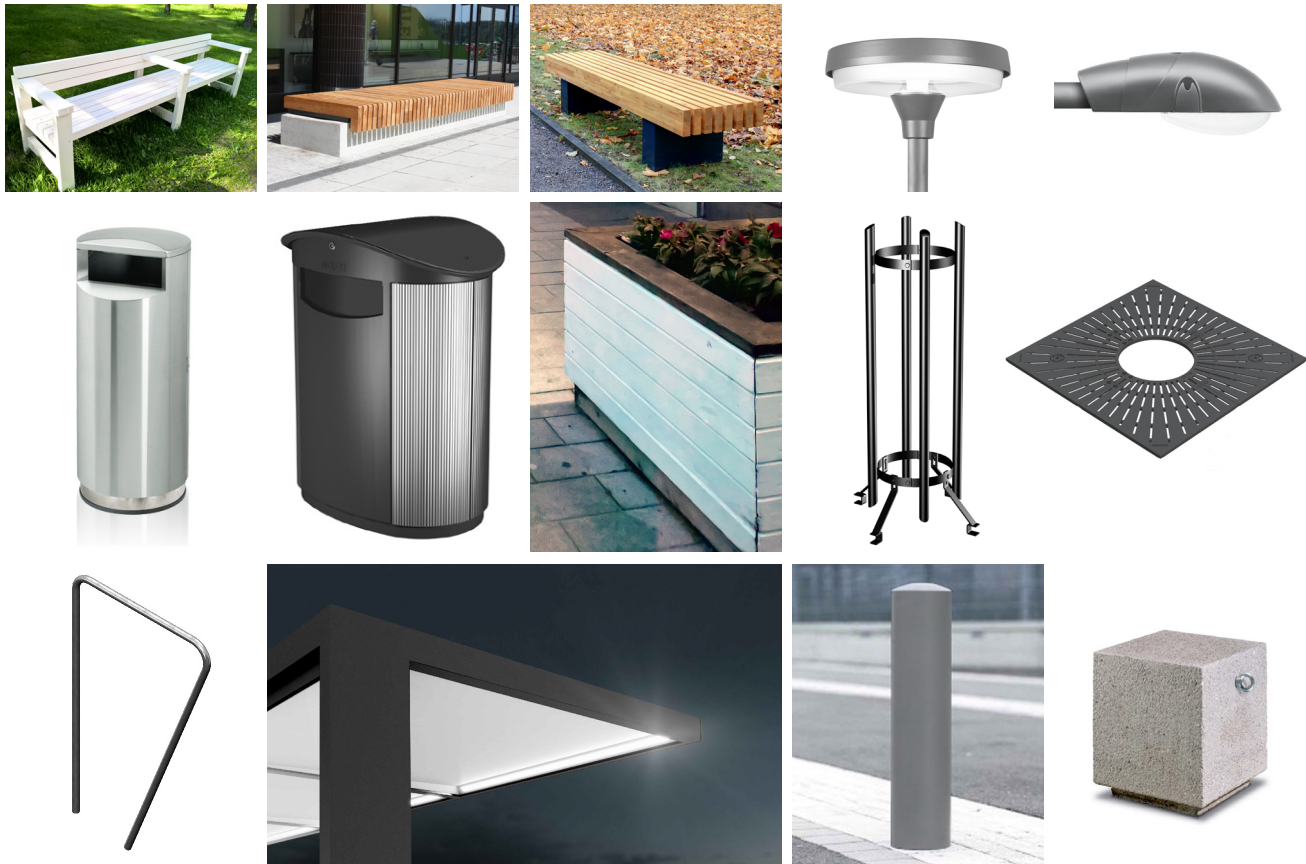

Ylläpidon ja huollon työpajassa kartoitettiin nykyisten kalusteiden ja varusteiden toimivuutta, käytettävyyttä ja huollettavuutta. (Sito)

Työpajoissa keskeisimpiä esille nousseita asioita olivat:

- Tapiolalle on luonteenomaista suunnitelmallisuus niin arkkitehtuurin, pintamateriaalien kuin kalusteidenkin takana.
- Perinteisesti Tapiolan kalusteet ovat olleet funktionaalisia ja niissä korostuvat käytäntö- ja huoltolähtöiset ratkaisut.
- Tapiolan kaupunkikuvalle tyypillistä on graafinen muotokieli, jota kasvillisuus pehmentää.
- Tapiolan kalusteet ovat perinteisesti olleet modernin ajattomia.
- Tapiolalle tunnusomainen materiaali on harmaa värjäämätön betoni.
- Tapiolassa värejä on käytetty suunnitelmallisesti yksityiskohtia tai aihetta korostaen. Rohkeat värit kuuluvat Tapiolaan, mutta niitä tulee käyttää harkitusti.
- Kalusteiden kirjon karsiminen selkeyttää Tapiolan kaupunkikuvaa ja helpottaa ylläpitoa.
- Tarve paikkatietokannalle, josta nähtävissä etenkin ylläpitoa kaipaavien kalusteiden, kuten roska-astioiden ja katulämmityksen jakotukkien sijainti, määrä ja tyyppi.

Inventoinnin ja työpajojen pohjalta designmanuaaliin valittiin Tapiolan identiteettiä ja valtakunnallisesti merkittävän puutarhakaupunginosan imagoa tukevat kalusteet, varusteet ja rakenteet. Yhtenäinen kalustemallisto kokoa Tapiolan julkisen ulkotilan visuaaliseksi kokonaisuudeksi. Kaluste-esimerkit on valittu korkealaatuisten, vakiintuneiden kalustetoimittajien valmismallistoista. Erityisesti Tapiolaan suunniteltuja kalusteita edustaa Tapiola-penkki, Tapiola-valaisin sekä Asuntosäätiön istutusallas. Kalusteiden mitoituksessa on huomioitu esteettömyyden näkökulmat.

Designmanuaaliin valitut esimerkkikalusteet muodostavat Tapiolan kalusteiden ja varusteiden tuoteperheen.

Tapionaukio on osa 2000-luvulla rakentunutta Tapiolaa. (Sito)

Tapiolan tyyli, arkkitehtuuri ja kaupunkikuva

2

Keskusaltaan reunamuureja, joihin liittyy kansikiveen integroitu valaistus. Muurien kuorielementit ovat laattojen levyiset ja asennus on tehty jatkuvien saumoin. Altaan reunalla on kevyt penkkimalli, joka on maalattu vaalean harmaalla peittomaalilla. Portaisiin liittyvät lattateräskaitteet ovat eleettömiä ja hentoja. (Tapiolan kiltä)

Tapionraitin isoa betonilaatoitusta nykyisen Heikintorin kohdalla. Laattasaumat jatkuvat yhtenäisinä Heikintorin lattiassa, jossa pinnoite on samalla moduulilla tehty. Kuvassa myös Ervin suunnittelema Tapiola-valaisin ja Asuntosäätiön oma roska-astiamalli. (Asuntosäätiön arkisto)

Mäntyviita on Tapiolan vanhinta aluetta. Siellä käytetty laattakoko on 350x350 mm. Paikalla valetuissa betonimuureissa on sahautamuotti, joka näkyy valmiissa pinnassa. Katuvalaisimena on käytetty Tapiola-valaisinta kaksivartisena versiona. Kuvassa myös kaksi penkkiä harmaaksi peittomaalattuina. (Asuntosäätiön arkisto)

Itärannan ostokeskuksen laatoitusta ja metallikaide. (Asuntosäätiön arkisto)

Tapiola on Suomen laajin ja merkittävin esimerkki toisen maailmansodan jälkeisestä lähiöiden suunnitteluideologiasta. Entisen Hagalundin kartanon maille rakennettu Tapiola on tunnettu 1950-luvun puutarhakaupunki-ideaaliin liittyvän kaupunkisuunnittelun ansiosta. Se rakennettiin hyvän asuinympäristön ihannekaupungiksi, jossa ulkoalueilla oli esteettisten tavoitteiden ohella ennen muuta tärkeä sosiaalinen funktio asukkaiden viihtyvyyden ja hyvinvoinnin näyttämöinä. Tapiola on Suomen ainoa modernin ajan tuottama kansallismaisema (Ympäristöministeriö 1992) ja valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, nk. RKY-alue (Museovirasto 2009). Sen oikeudellinen asema perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksiin, joista on

säädetty Maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL). Tapiola on luokiteltu myös kansainvälisen DOCOMOMO-järjestön hyväksymään valikoimaan suomalaisen modernismin merkkiteoksia 1920-luvun lopulta 1970-luvulle. Tapiolan ominaispiirteet on suojeltu myös maakuntakaava- ja yleiskaavamääräyksin.

Vuonna 1951 perustetun Asuntosäätiön rooli ainoana maanomistajana, suunnittelun koordinoijana ja rakennuttajana on ollut keskeinen Tapiolan tyylin muotoutumisessa. Ulkovarusteissa ja pinnoitteissa oli mahdollista käyttää yhtenäistä tuotevalikoimaa niin yleisillä kuin yksityisillä alueilla, jolloin ulkoalueiden ilmeestä on tullut eheä kokonaisuus. Asuntosäätiöllä oli käytössä omat

tyyppimallit, joista osa oli myös omassa tuotannossa. Asuntosäätiön tilaamana kalusteita ja varusteita suunniteltiin osana rakennettua ympäristöä rakennus- tai puistosuunnittelun yhteydessä. Arkkitehti Aulis Blomstedt hyödynsi klassisia mittajärjestelmiä ja kehitti ihmisen mittoihin perustuvaa arkkitehtuuria. Hän käytti moduulimuotoista mittaverkostoa, jonka tuloksena syntyi mm. vanhimman Tapiolan alueen betonilaatta (350x350 mm). Aarne Ervin suunnittelurepertuaari ulottui kaupunkisuunnittelujen ja rakennusten lisäksi myös kalusteisiin ja varusteisiin, joista tunnetuimpia ja edelleen käytössä olevia mm. puistosohva ja -valaisin. Puutarha-arkkitehti Jussi Jänneksen arkistosta löytyy mm. Tapiolaan suunniteltuja pinnoitetaljeja, leikkivälineitä ja pihakalusteita.

Tapiontorin kalusteet olivat 1960-luvun alussa putkijalkaisia keveillä puuistumilla. Ne oli maalattu kirkkain värein. Aukion käytävät ovat vaaleaa laattaa. Kokonaisuus täydentyy värikkäillä kasvi-aiheilla. (Espoon kaupunki)

Arkkitehti Aarne Ervin Asuntosäätiölle suunnittelema Tapiolapenkki ja Tapiola-valaisin. Penkki maalattiin 1960-luvulta alkaen kirkkailla väreillä. (MBR)

Näkymä Keskustornista Tapiolan kirkon suuntaan 1960-luvun lopulla. (MH)

Ulkorakenteiden muotoilussa yksinkertaisuus, jopa vaatimattomuus, tarkoituksenmukaisuus ja käytännöllisyys toistuvat materiaalista riippumatta. Tarpeettomia yksityiskohtia tai koristeita ei ole. Vaatimuksia suunnittelulle asetti suunnitteluideologian lisäksi mm. pula rakennusmateriaaleista ja jälleenrakentamisen kiireinen aikataulu.

Asuntorakentamisen rationalisointi ja teollinen betonilementtituotanto heijastui mm. betonilaattojen käyttöön jalankulku- ja torialueiden pinnoitteena. Tunnusomainen pintamateriaali on betonilaatta. Suorilla saumoilla ladottu laajat laatta-alueet muodostavat rauhallisen jalustan rakennuksille ja kasvillisuudelle. Vanhimmassa Tapiolassa Mäntyviidassa laatan koko on 350x350 mm, keskustan

alueella ja 60-luvun pihoissa 700x700 mm. Lisäksi on käytetty 600x600 kokoista laattaa erityisesti keskustan laajennusalueella 1970-luvulla. Laatat oli valettu elementeiksi ja pinta karhennettu kevyesti harjaamalla. Laattojen liitosdetaljit on tehty huolella. Leikkaukset ja läpiviennit sekä varusteiden asennus on tehty muotoon sahaamalla. Viimeistelty kokonaisuus näkyy mm. keskustassa, jossa laattojen saumat jatkuvat sisätilasta ulkotilaan. Tämä on nähtävissä edelleen esim. Heikintorin kauppiaustavaratalon ympäristössä Tapionraitin suuntaan sekä Keskustornin ympärillä.

Betonia on käytetty myös muurien materiaalina. Muurit ovat paikalla valettuja, siroja ja vaaleita väriltään. Pää-

asiassa muotti on lautaa, keskustan pääportaikossa muurit on päällystetty kuorielementeillä ja kansikivillä.

Ulkovarusteiden ja -kalusteiden materiaalivalikoima on niukka. Puuta on käytetty penkeissä ja leikkivarusteissa sekä esim. katuja reunustavissa matalissa pollareissa ja paikoitellen myös muureissa. Kalusteet ovat olleet alun perin peittomaalattuja. Tapiolassa tontteja ei ole rajattu aidoilla pientaloja lukuun ottamatta. Matalia puisia istutusten suoja-aitoja on kuitenkin käytetty.

Istutuslaatikoita ei Tapiolassa alun perin ollut käytössä vaan kausikukat istutettiin maanvaraisesti. 1970-luvulla keskustan laajentuessa Sokoksen tavaratalon ja Suomen

Joulukuusi Mäntyviidalla. Valaistus on ollut tärkeä osa kaupunkikuva. Elokvateatterin ja tornin ravintolan valokirjaimet sekä kaksivartinen Tapiola-valaisin. (Asuntosäätiön arkisto)

Sokerin rakennusten ympäristöön sijoitettiin Asuntosäätiön oman suunnitelman mukaiset puiset siirrettävät istuslaatikot, jotka oli maalattu valkoiseksi.

Pyörätelineistä ja roska-astioista löytyy Asuntosäätiön omat kuumasinkitystä teräksestä valmistetut mallipiirustukset. Metalliosien väri oli vaalea harmaa, joko pelkkä sinkitys tai peittomaali. Kaiteista löytyy sekä lattatärs- että neliöputkesta valmistettuja.

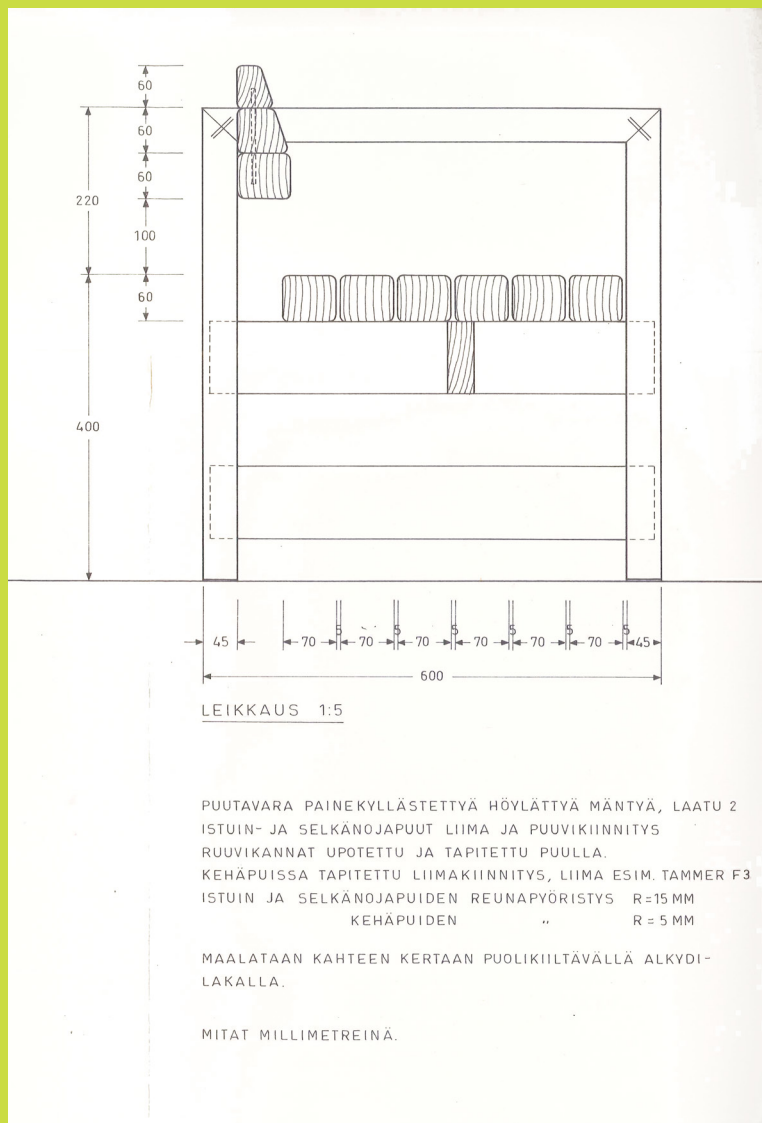
Rakennukset, pinnoitteet ja varusteet ovat olleet värikylläisiä. Hehkuva värimaailma syntyy kasvillisuuden avulla eri vuodenaikoina. Vain keskustan penkeissä on käytetty kirkkaita punaisen ja oranssin sävyjä.

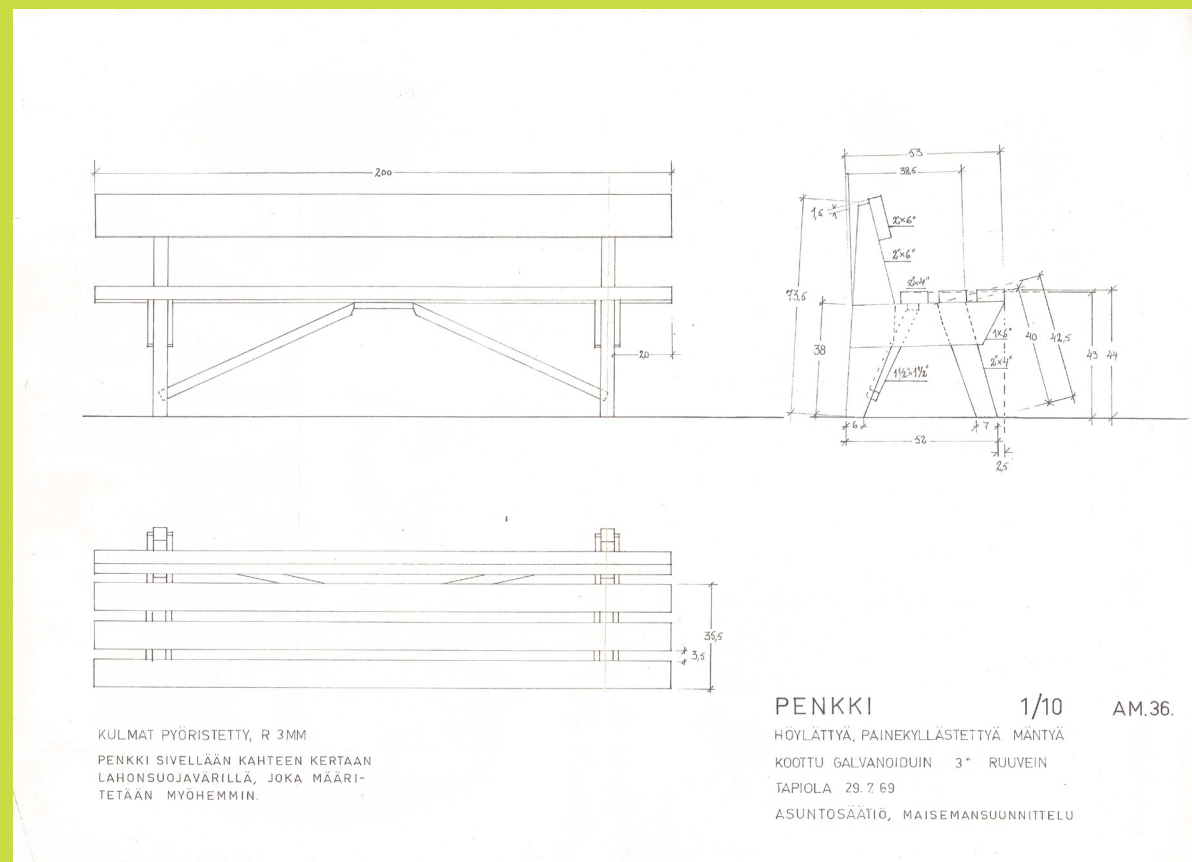
Keskusrainin juhla- ja valaistusta Tapiolan Lystien aikana. (Asuntosäätiön arkisto)

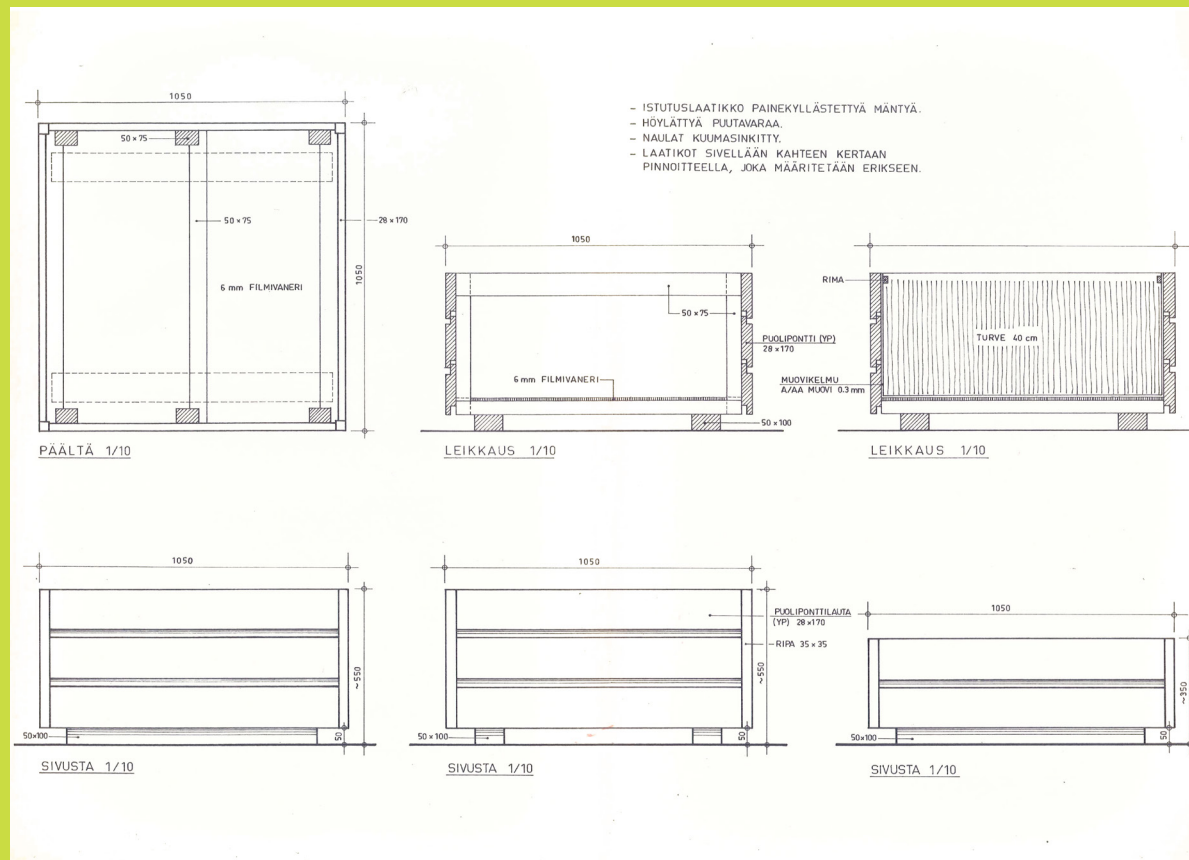
Toripäivä Aarne Ervin aukiolla. Kuvassa näkyy myös sirot lattatärskaiteet Keskustornin tasanteella. Pääportaikossa ei alun perin ole ollut kaiteita lainkaan. (Asuntosäätiön arkisto)

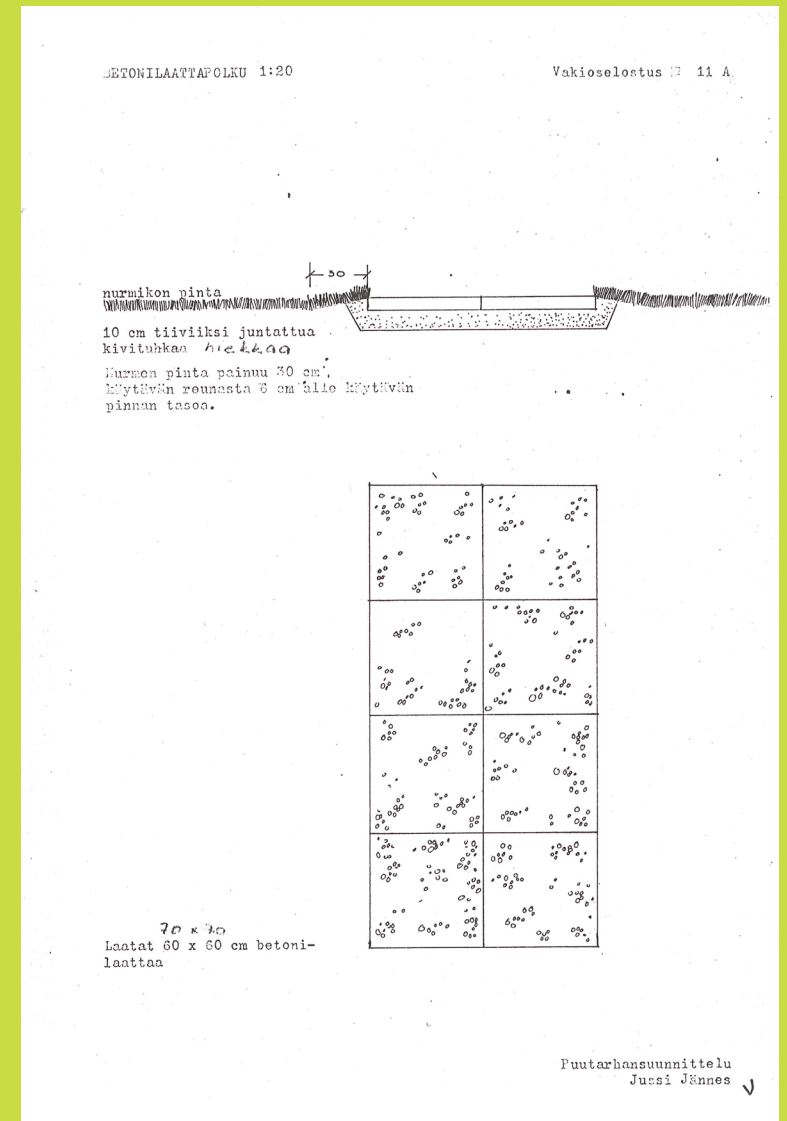
Tapiola-penkki. Alun perin arkkitehti Aarne Ervin suunnitteleman puistosohvan piirustus (ote) Asuntosäätiön arkistosta, jossa penkki kulki nimellä malli "Heikintori". Penkit sijoitettiin Heikintorille ja maalattiin kirkkailla väreillä Herzenin ohjeiden mukaan. Penkki tunnetaan myös nimellä Asuntosäätiöpenkki ja Tapiola-sohva. (Asuntosäätiön arkisto)

Puistonpenkin piirustus Asuntosäätiön arkistosta. Penkkejä on edelleen joitakin kappaleita tumman ruskeaksi maalattuna puistoissa. Alun perin väri on ollut vaalea harmaa peittomaali. (Asuntosäätiön arkisto)

Siirrettävän puisen istutuslaatikon piirustus Asuntosäätiön arkistosta. Huom! Rakennetta muutettu tästä, jotta helpompi liikuttaa trukilla. (Asuntosäätiön arkisto)

Laatoituksen asennusdetalji puutarha-arkkitehti Jussi Jänneksen arkistosta. (Jussi Jänneksen arkisto)

Punaisia Tapiola-penkkejä koottuna Tapionraitille. (Sito)

Materiaalit ja värit

3

3.1 Materiaalien ja värien käyttö

Tapiola-penkkien kirkkaat värit olivat aikoinaan Heikki von Hertzenin Amerikasta Tapiolaan tuoma ajatus. Kirkkaita punaisen ja oranssin sävyjä käytetään Tapiolan keskustan laatoitetuilla kävelyalueilla. Kulttuuriauktion ja Keskusaltan ympäristössä käytetään valkoisia sävyjä. Muilla puisto- ja katualueilla käytetään valkoisia ja vihreitä sävyjä.

Penkkien ja nojailukaiteiden maalaamattomat puupinnat ovat koko Tapiolan keskusta-alueella käsittelemätöntä lehtikuusta.

Valaisinpylväät, kaiteet, roska-astiat ja teräspollarit ovat koko Tapiolan keskusta-alueella vaalean harmaan sävyä. Tummaa harmaata käytetään selkänojattomien penkkien teräsosissa ja pyöräkatoksissa.

Puisten puupollarien ja istutusten värinä on petsattu tumma ruskea.

Pyörätelineiden materiaalina on mattapintainen ruostumatonteräs.

Puunsuojarakenteiden värinä on musta. Maaritilat ovat mustaa valurautaa ja runkosuoja mustaksi maalattua terästä.

Siirrettävät istutusastiat ovat koko Tapiolan keskusta-alueella valkoiseksi peittomaalattua puuta.

Betonilaatat, -kalusteet ja -muurit ovat koko Tapiolan keskusta-alueella värjäämätöntä harmaata betonia.

Materiaalikartta

KÄSITTELEMÄTÖN
LEHTIKUUSI

VÄRJÄÄMÄTÖN
HARMAA BETONI

MATTAPINTAINEN
RUOSTUMATON TERÄS

SINKKITTY JA
MAALATTU TERÄS

Värikartta

VAALEA HARMAA
RAL 9007, Grey aluminium

TUMMA RUSKEAN HARMAA
RAL 7022, Umbra grey

MUSTA
RAL 9005, Jet black

PETSATTU TUMMA RUSKEA
TVT 5728

Tapiola-penkin
värivaihtoehdot

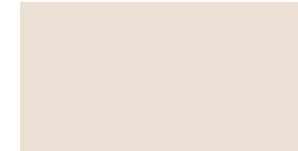
ORANSSI
RAL 2011

PUNAINEN
RAL 3020

VALKOINEN
RAL 9001

VIHREÄ
RAL 6005

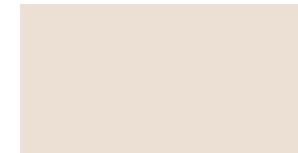
Lehtovuoren penkin väri-
vaihtoehdot

Runko

TUMMA HARMAA
RAL 7024, Graphite grey

VALKOINEN
RAL 9001

Puuosat

VIHREÄ
RAL 6012, Black green

HARMAA
RAL 7000, Squirrel grey

RUSKEA
RAL 8015, Chestnut brown

Tapiontorin kesäistä kukkaloistoa. (Sito)

Kalusteet

4

4.1 Penkit

Tapiolan keskusta-alueella ensisijaisena penkinä käytetään Aarne Ervin Tapiolaan suunnittelemaa Tapiola-penkkiä. Erikoiskohteissa käytetään selkänojatonta jakotukkipenkkiä tai muotokieleltään vastaavaa valmiskalustetta. Vanhat jakotukkipenkit mm. Heikintorilla ja Länsituulen-kujalla uusitaan tarvittaessa Kulttuuriraitille suunnittelujen uusien jakotukkipenkkien piirustusten mukaisesti. Kulttuuriraitille suunniteltujen jakotukkipenkkien piirustukset on saatavissa Espoon kaupungin teknisestä kes-
kuksesta. Selkänojatonta valmiskalustetta käytetään esimerkiksi kohteissa, joissa istumissuuntaa on tarpeen vaihdella. Tapiola-penkkiä ja selkänojatonta penkkiä voidaan käyttää samoilla alueilla yhdistellen.

Kiinteistöjen omistamilla alueilla suositellaan käytettäväksi Tapiola-penkkiä tai Tapiolan kaupunkikuvaan sopivaa kevytrakenteista selkänojallista penkkiä. Kevyt-rakenteiseen penkkimalliin voidaan yhdistää saman val-
mistajan tuoli- ja pöytämallit.

Tapiola-penkkimallia voidaan käyttää myös muualla Espoossa, ei kuitenkaan Tapiolan väreissä (oranssi, pu-
nainen, valkoinen). Poikkeuksellisesti valkoista Tapio-
la-penkkiä on käytetty Meri-Kivenlahdessa.

Esteettömyys

Tapiola-penkki täyttää SuRaKu-ohjeen esteettömyys ja ergonomia suositukset. Esteettömyyden erikoistason kohteissa käytetään korkeampaa esteetöntä mallia Tapi-

ola-penkistä. Esteettömän Tapiola-penkin istuinkorkeus on 470 mm. Esteettömyyden perustason kohteissa aina-
kin osan penkeistä tulee olla Tapiola-penkkejä.

Materiaalit ja värit

Alkuperäisestä kokopuisesta Tapiola-penkistä poiketen, jalkaosa on nykyään pulverimaalattua terästä. Tapiolan alueella penkkien värit ovat eri aikakausilla vaihdelleet kirkkaista oransseista, keltaisista ja punaisista valkoiseen ja tummaan vihreään. Viereisen sivun kartalla on kuvattu alueittain Tapiola penkkien värejä:

- Tapiolan keskustan laatoitettu kävely alue: punainen (NCS S 1580-Y90R / RAL 3020), oranssi (NCS 1080-Y40R / RAL 2011)
- Kulttuuriauktion ja Keskusaltan ympäristössä: valkoi-
nen (RAL 9001)
- Muut Tapiolan puisto- ja katualueet: valkoinen (RAL 9001) ja vihreä (RAL 6005)

Selkänojattomien penkkien rungon materiaalina on vär-
jäämätön harmaa betoni tai kuumasinkitty ja tumman
harmaaksi (RAL 7022) pulverimaalattu teräs. Istuintaso-
jen materiaalina on käsittelemätön lehtikuusi.

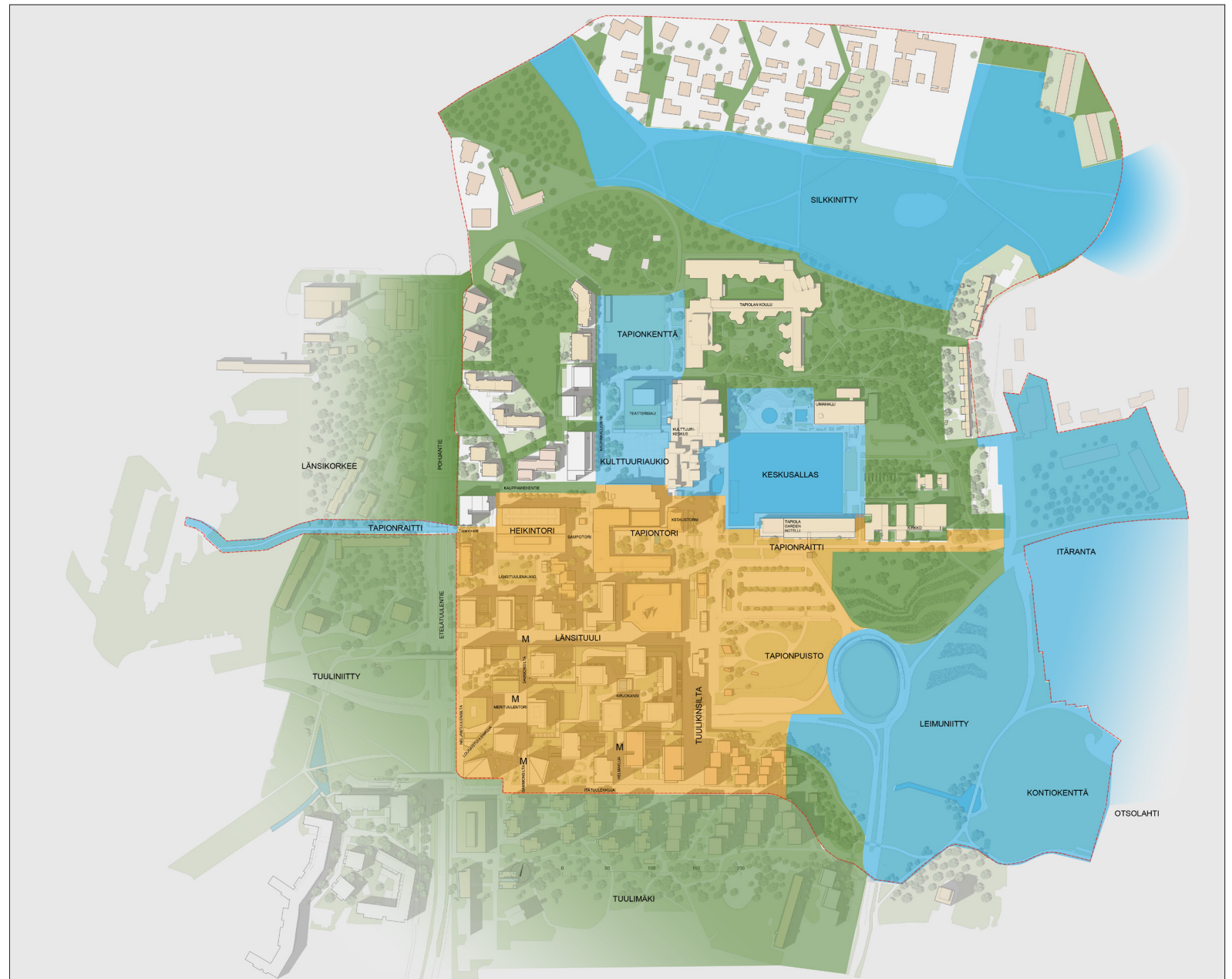
Kevyttrakenteisen penkin rungon materiaalina on kuuma-
sinkitty ja pulverimaalattu teräs. Istuintasojen materiaali-
na on peittomaalattu lauta.

Asennus

Tapiolan keskustan jalankulkualueella penkit asennetaan pääsääntöisesti kiinteästi maahan upotettavalla teräs-
kiinnikkeellä.

- Punainen tai oranssi penkki
- Valkoinen penkki
- Vihreä penkki

Tapiolan keskustan laatoitetuilla kävelyalueilla Tapiola-penkkin väreinä ovat punainen ja oranssi. Kulttuurialueella, keskusaltaan ympäristössä, Mäntyviidassa sekä Tapionraitin itä- ja länsipäissä Tapiola-penkkin värinä on valkoinen. Muilla puisto- ja katualueilla käytetään valkoista ja vihreää Tapiola-penkkiä. (Pohjakartta © Tapiolan keskustaprojekti, viitesuunnitelma v. 2020.)

Penkkimallit

Tapiola-penkki, istuinkorkeus 420 / 470 mm (esteetön penkki),
pituus 2000 / 2500 mm, 2–3 käsinojaa, oranssi (RAL 2011) /
punainen (RAL 3020) / valkoinen (RAL 9001) / vihreä (RAL 6005),
valmistaja Espoon kaupunginpuutarha. (Sito)

Jakotukkipenkki, koko vaihtelee istuintason alle jäävän jakotukkitilan mukaan, toteutetaan Kulttuuriraitin jakotukkipenkkiä suunnitelmien mukaisesti, istuintason materiaalina käsittelemätön lehtikuusi. (Sitowise)

Kevytrakenteinen penkki (istuinkorkeus 430 mm, pituus 1800 mm, leveys 695 mm), tuoli (istuinkorkeus 430 mm, pituus 700 mm, leveys 695 mm) ja pöytä (korkeus 700 mm, pituus 1700 mm, leveys 700 mm), esimerkki Lehtovuori Klassikko. (Lehtovuori)

Selkänojaton penkki, korkeus 400 mm, pituus 2000 / 3000 mm, leveys 500 / 700 mm, runko tumma harmaa (RAL 7022), istuintason materiaalina käsittelemätön lehtikuusi, esimerkki Extery Nippon. (Extery)

4.2 Valaistus

Designmanuaalissa määritellään Tapiolan keskusta-alueella käytettävien valaisinten muotokieli ja valaistuksen periaatteet. Valaistuksen periaatteet noudattavat Espoon ulkovalaistuksen tarveselvitystä (2009). Suositellut valaisimet ovat laadukkaita, energiatehokkaita, turvallisia ja ilkeilykestäviä. Käytettävä mallivalikoima ja värien määrä pidetään suppeana.

Valaistuksen esteettömyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota etenkin palvelujen lähellä. Valaistuksen esteettömyys tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että valaistuksen avulla muodostuu johdonmukaisia kulkureittejä, valaistus ei katkaise näkemistä eikä häikäise. Torien ja aukoiden valaistuksen mittakaava tulee suhteuttaa ympäröivään arkkitehtuuriin ja maisemaan, kuitenkin siten, että näkemis- ja havaitsemisosuhteet saadaan riittäviksi. (Espoon ulkovalaistuksen... 2009, 11.)

Tapiolan keskustan kävelyalueiden valaistustapa ja käytössä olevat Tapiola-valaisimet ovat osa 1950-luvun Tapiolan kaupunkisuunnittelun kokonaisidea. Tapiola-valaisimen malli on elänyt vuosikymmenten aikana. Tapiolan kaupunkikuvassa on nähtävissä useampia versioita Tapiola-valaisimesta. Vakiintuneimman Idmanin valmistaman Tapiola-valaisimen poistuttua tuotannosta vuonna 2009 on sen modernina korvaajana käytettyä Loius Poulsenin Kipp-valaisinta. Kipp-valaisin poikkeaa muotokieleltään Tapiola-valaisimesta. Designmanuaalissa suositellaan Tapiola-valaisimen korvaajaksi sen yksinkertaista muotoa mukailevaa Fagerhultin Lunova-valaisinta.

Valaistuksen periaatteet

Tapiolan keskusta-alueen katuvalaisimena käytetään pylväs-varsi-valaisin -yhdistelmänä mallia Espoo, valaisimena Schröder Sapphire.

Tapiolan keskusta-alueen puistovalaisimet mukailevat muotokieleltään vanhaa Tapiola-valaisinta. Keskustan laatoitettujen kävelyalueiden valaisimena säilytetään Tapiola-valaisin. Uusilla alueilla ja vanhoja alueita uusittaessa Tapiola-valaisimen korvaajaksi suositellaan Lunova-valaisinta.

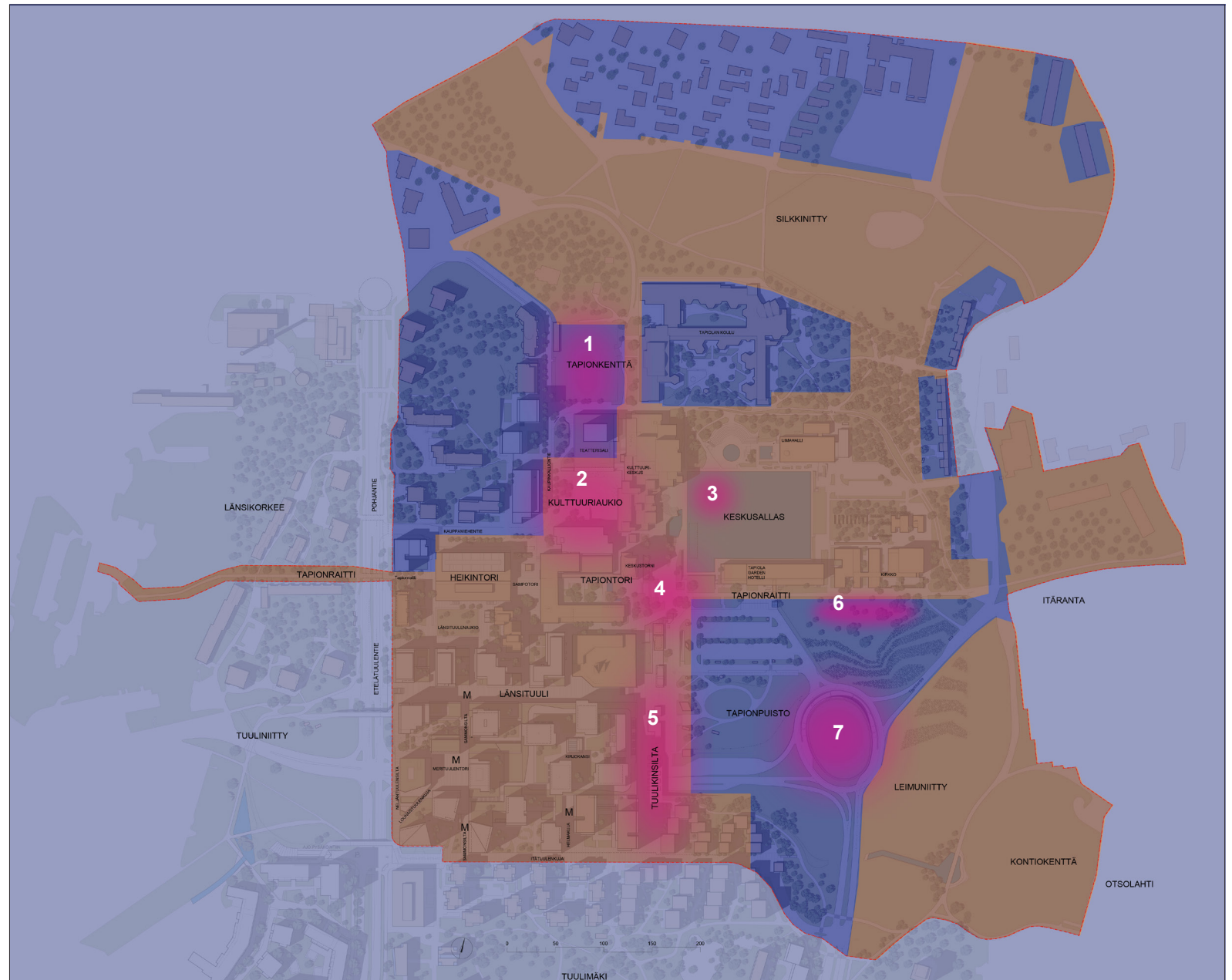
Erikoisvalaistuja kohteita Tapiolan keskusta-alueella ovat Tapionkenttä, Kulttuurialue, Keskusaltan suihkut, Keskusaltan reunamuurit, Kulttuuriraitti, Tapionraitin määntynyt sekä Tapiolan ympyrä. Näitä lukuun ottamatta projektikohtaisia valaistustyyppisiä ei pääsääntöisesti käytetä. Lunova-valaisimeen voidaan lisätä tarvittaessa erikseen pyydettyä tapahtumavaloille soveltuva koukku.

Kasvillisuus ja muurirakenteiden valaistuksessa käytetään muotokieleltään yksinkertaisia ja pienikokoisia Led-valaisinnauhoja. Muureihin integroitu valaistus on alkupeäinen tapiolainen idea, joka tänäpäivänäkin toimii hyvin käytössä.

Erikseen sovittaessa voidaan käyttää myös kaidevalaisinta ja nykyaikaisia pollarivalaisimia. Muun muassa Tapiolanpuistoon sijoitetaan mustia pollarivalaisimia, muualla voidaan käyttää harmaata (RAL 9007/ grey aluminium)

- Lunova-valaisin
- Erikoisvalaistus

Tapiolan keskusta-alueen puisto- ja erikoisvalaistuksen periaatteet. Laatoitetuilla kävelyalueilla sekä Silkki- ja Leimuniityillä puisto-valaisimena käytetään Tapiola-valaisinta tai sen korvaajana Lunova-valaisinta. Erikoisvalaistuja kohteita ovat 1) Tapionkenttä, 2) Kulttuurialue, 3) Keskusallaan suihkut, 4) Keskusallaan reunamuurit, 5) Kulttuuriraitti, 6) Tapionraitin männyt, 7) Tapiolan ympyrä. (Pohjakartta © Tapiolan keskustaprojekti, viitesuunnitelma v. 2023.)

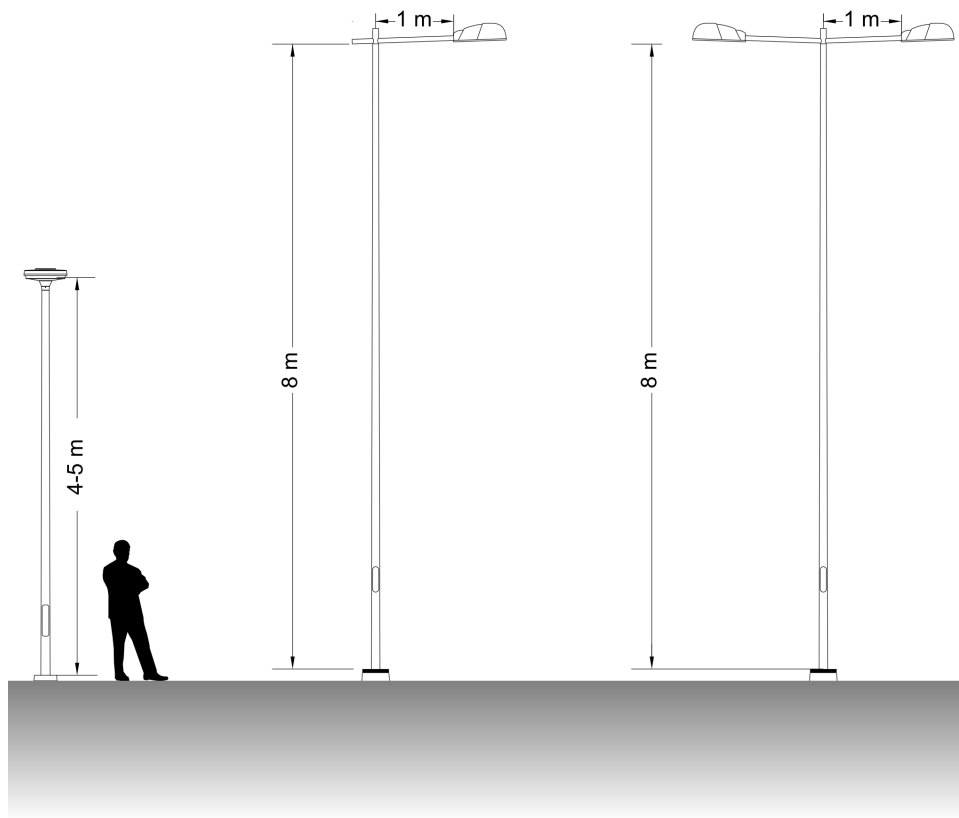
■ Kausivalaistus

Tapiolan keskusta-alueen joulu- ja sesonkiaikaiset valaistusalueet. Jouluvallaistus keskitetään Länsituulenkujalle, Heikintorille ja Tuulikin sillalle. Sesonkivalaistus, esim. talviaikainen korostus, voidaan toteuttaa Kulttuuriauکیolla, keskusallalla ja Tapiolan ympärillä. (Pohjakartta © Tapiolan keskusta-projekti, viitesuunnitelma v. 2023.)

Materiaalit ja värit

Pylvään pintakäsittelynä kuumasinkitys ja polyesteripulverimaalaus sinkkifosfatointipohjakäsittelyllä (esimerkiksi Örsta Stål Combicoat), väri vaalean harmaa (RAL 9007). Valaisin valmistajan vakioväri vaalean harmaa (RAL 9006).

Valaisinmallit

Keskustan laatoitettujen kävelyalueiden valaisimet, esimerkki Fagerhult Lunova, kartiopylväs, asennuskorkeus 4–5 m, pylväs vaalea harmaa (RAL 9007), valaisin valmistajan vakioväri vaalea harmaa (RAL 9006). (Fagerhult)

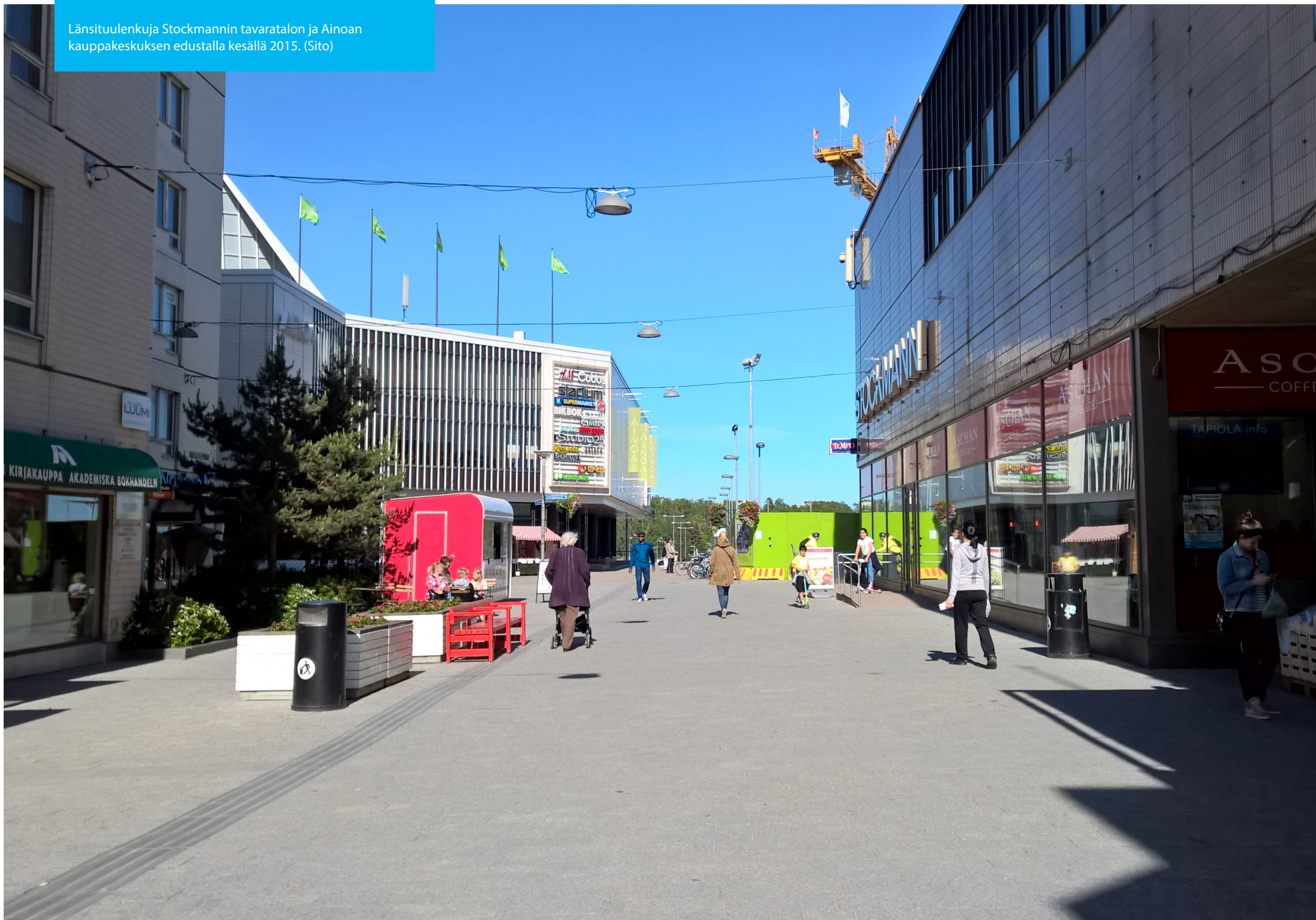

Katuvalaisimet, esimerkki Schröder Sapphire, pylväs "malli Espoo", asennuskorkeus 8 m, vaalea harmaa (RAL 9007). (Schröder)

Kulttuuriraitin erikoisvalaistus, Hess City Elements, d=230 mm, korkeus 8,8 m, vaalea harmaa (RAL 9007). (Hess)

Länsituulenkujja Stockmannin tavaratalon ja Ainoan kauppakeskuksen edustalla kesällä 2015. (Sito)

Varusteet

5

5.1 Roska-astiat

Tapiolan keskusta-alueen roska-astiat ovat materiaaleiltaan ja muotokieleltään pelkistettyjä, helppokäyttöisiä ja kestäviä. Roska-astiana käytetään sylinterin muotoista valmiskalustetta, jonka vetoisuus on noin 100 litraa. Syväsäiliönä käytetään valmiskalustetta, jonka vetoisuus on noin 500 litraa. Syväsäiliön maanpäällinen osuus on mahdollisimman pieni ja kaupunkimainen. Roska-astioiden sisällön tulee pysyä suojassa sateelta, linnuilta ja ohikulkijoiden katseilta.

Materiaalit ja värit

Roska-astian materiaalina on maalattu teräs. Syväsäiliön materiaalina on maalattu alumiiniverhous. Värisävynä on vaalea harmaa (RAL 9007).

Asennus

Roska-astiat ja syväsäiliöt asennetaan valmistajan ohjeen mukaan. Roska-astiat asennetaan betonilaatoitukseen kiinnitettävään metallijalustaan.

Roska-astiamallit

Suositellaan että Tapiolassa käytetään yhtä perusroska-astiamallia. Mikäli jätehuollon muutokset edellyttävät uusien varusteiden käyttöönottoa, esim. syväastioiden osalta, tulee tavoitella yhtenäisen mallin käyttöönottoa.

Roska-astia, 100 l, vaalea harmaa (RAL 9007),
esimerkki L&T City. (Lehtovuori)

5.2 Istutusastiat

Tapiolan keskusta-alueella siirrettävinä istutusaltaina käytetään Asuntosäätiön vanhan puisen istutusaltaan mukaisia istutusastioita. Istutusastiat tulee suunnitella nykystandardin mukaisiksi kestäviksi ja liikuteltavissa oleviksi kalusteiksi. Istutusastioista voidaan muodostaa yhden tai useamman yksikön kokonaisuuksia.

Huom! Istutusastian rakennetta on muokattu vanhasta piirustuksesta niin, että niitä on helpompi nostaa trukilla.

Materiaalit ja värit

Istutusastioiden materiaalina on valkoiseksi (TVT F465) peittomaalattu puu. Sokkelin materiaalina on harmaa värjäämätön betoni.

Asennus

Istutusastiat asennetaan vapaasti seisovina yhden, kahden tai neljän astian ryhmiin tai riviin.

Istutusastiamallit

Puinen istutusallas, korkeus 550 mm, pituus 1050, leveys 1050 mm, valkoinen (TVT F465), sokkeli harmaa värjäämätön betoni, esimerkki Asuntosäätiön malli. (Sito)

5.3 Runkosuojat ja maaritilät

Tapiolan keskusta-alueen puiden runkosuojat ja maaritilät ovat muotokieleltään yksinkertaisia ja pelkistettyjä. Runkosuojaissa on neljä pystypinnaa. Maaritilänä käytetään nelikulmaista klassista pyöreäkuvioista maaritilää.

Materiaalit ja värit

Runkosuojat ovat kuumasinkittyä pulverimaalattua terästä ja maaritilät valurautaa. Runkosuojien ja maaritilöiden värisävynä on musta (RAL 9005).

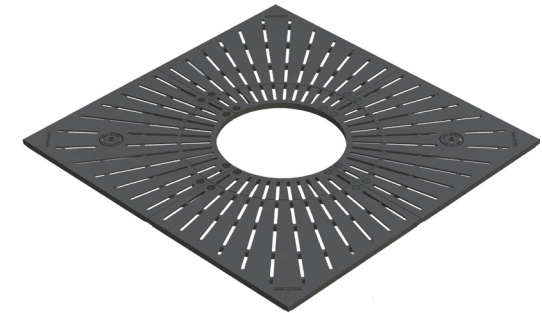
Asennus

Runkosuojat ja maaritilät asennetaan valmistajan ohjeen mukaan. Maaritilät asennetaan kannatinkehikon varaan. Runkosuojat kiinnitetään maaritilään.

Runkosuoja- ja maaritilämallit

Runkosuoja, korkeus 1500 mm, sisähalkaisija 450 / 600 mm, musta (RAL 9005), esimerkki Haveno HA22. (Haveno)

Maaritilä, 1500 x 1500 mm, musta (valurauta), esimerkki Haveno Classico Q - nelikulmainen. (Haveno)

5.4 Pyöräpysäköinti

Tapiolan keskusta-alueen pyörätelinemalli on yksinkertainen ja hillitty putkesta valmistettu runkolukittava kaariteline. Kaaritelinettä käytetään sekä avo- että katokselisissa pyöräpaikoissa.

Valmiskatosta käytettäessä tulee katoksen olla korkea-laatuinen, muotokieleltään yksinkertainen ja päämuodoltaan suorakulmainen. Valmiskatos on sivuilta avoin, kattomuoto on suora ja takaseinän materiaali läpinäkyvä.

Materiaalit ja värit

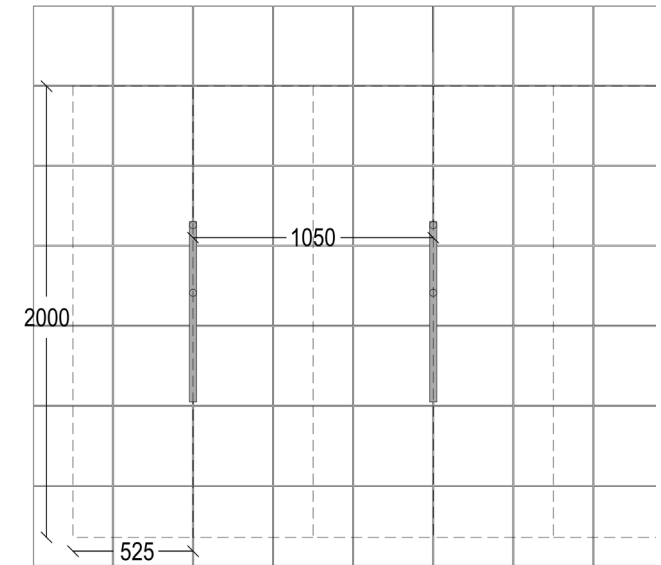
Runkolukittavan kaaritelineen materiaalina on mattapintainen ruostumaton teräs.

Pyöräkatoksen rungon materiaalina on kuumasinkitty teräs. Takaseinän materiaalina on karkaistu, laminoitu turvalasi. Lasin väriksi suositellaan kirkasta lasia. Värisävyt tulee valita kohteeseen sopivaksi ja hyväksyttää Espoon kaupungin rakennusvalvonnassa.

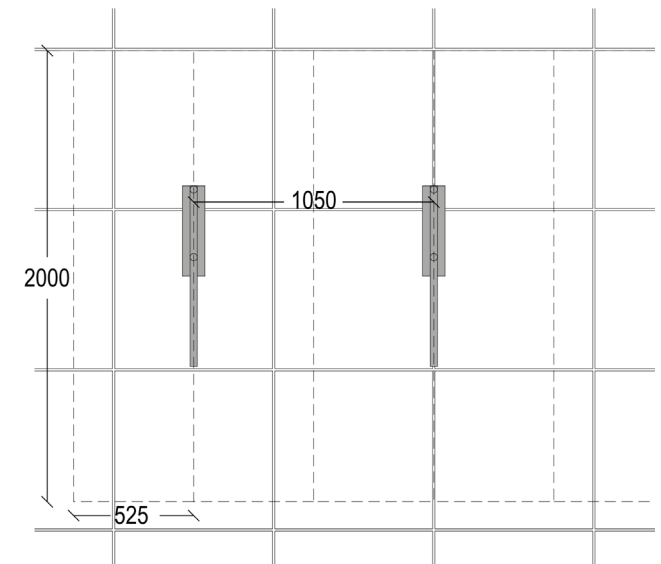
Asennus

Pyörätelineet asennetaan valmistajan ohjeen mukaisesti. Pohjarakenteiden salliessa pyörätelineet asennetaan ensisijaisesti upotettuina. Kansialueilla, katulämmitetyillä alueilla ja Tapiola-laatalla laatoitetuilla alueilla pyörätelineet voidaan asentaa pinta-asennettuina. Asennustapa valitaan tarkemmassa suunnittelussa. Pyörätelineet asennetaan 1–1,2 metrin välein siten, että betonilaatoite- tuilla alueilla uppoasennettavat telineet sijoittuvat laattojen saumakohtiin.

Periaatekuva uppoasennettavien pyörätelineiden sijoittumisesta 350x350 mm betonilaatoille.

Periaatekuva pinta-asennettavien pyörätelineiden sijoittumisesta 700 x 700 mm betonilaatoille.

Pyöräteline ja -katosmallit

Kaariteline, korkeus 800 mm, leveys 800 mm, mattapintainen ruostumaton teräs, esimerkki Leikkiset LS-PT-03. (Leikkiset)

Pyöräkatos, korkeus 2450 mm, leveys 2000 mm modulaarisesti jatkettavissa, syvyys 2080 / 4040 mm, tumma harmaa (RAL 7022) / vaalea harmaa (9007), seinämateriaali kirkas lasi, esimerkki HKL-katos. (HKL pyöräpysäköinnin kalustemallisto / Leikkiset)

5.5 Pollarit

Tapiolan keskusta-alueen pollarit ovat muotokieleltään yksinkertaisia ja pelkistettyjä. Teräspollarit ovat sylinterinmuotoisia ja tarvittaessa irrotettavissa. Betonipollarit ovat kuutionmuotoisia ja toimivat ajoesteen lisäksi myös istuimina. Betonipollarit ovat siirrettäviä ja niitä käytetään myös tilapäisinä ajoesteinä betoniporsaiden sijasta. Puupollareita käytetään puistoalueilla rajaamaan kulkua jalankulkualueilta nurmialueille. Puupollarin tyyppipiirustukset on saatavissa Espoon kaupungin teknisestä keskukselta.

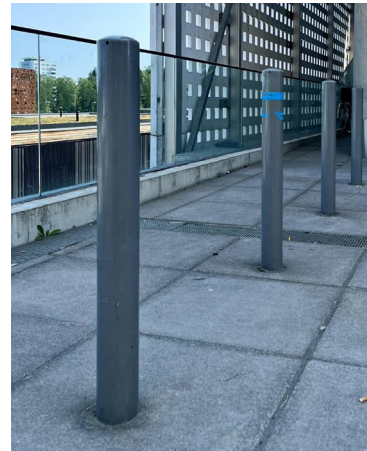
Materiaalit ja värit

Teräspollarin värisävy on vaalean harmaa (RAL 9007). Teräspollarit voidaan tarvittaessa varustaa heijastintaralla. Betonipollarin materiaalina on hiekkapuhallettu värjäämätön harmaa betoni. Puupollarin värisävy on petsattu tumma ruskea (TVT 5728).

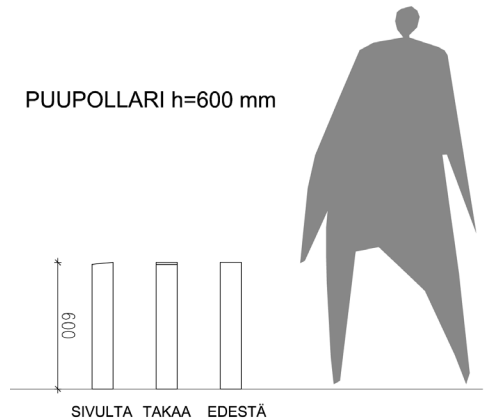
Asennus

Teräspollarit asennetaan kiinteästi valmistajan ohjeen mukaan. Alueilla, joilla on huoltoajoa, käytetään kolmioavaimella irrotettavia teräspollareita. Betonipollarit asennetaan vapaasti seisovina.

Pollarimallit

Teräspollareita sijoitettuna Länsituulen itäpäähän. Korkeus 750mm, läpimitta 160mm, RAL 9007.

Puupollari, 100 x 100 mm painekyllästetty sahatavara, korkeus 600 mm, kuultokäsittely kahteen kertaan tumman ruskeaksi (TVT 5728). (Aita ja pollari Tapiolaa varten, tyyppipiirustus. Hyväksytty luonnos TDM:ia varten 6.11.2015)

Betonipollari, korkeus 500 mm, leveys 450 mm, syvyys 450 mm, esimerkki Metalco Corallo. (Metalco)

Näkymä keskusaltaan yli kohti Tapiontorin
liikekeskusta ja Keskustornia. (Sito)

Rakenteet

6

6.1 Kaiteet

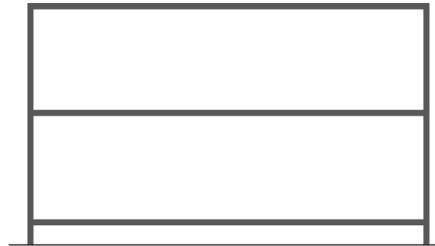
Tapiolan keskustan jalankulkualueilla käytetään Kevyen liikenteen tyyppikaidemalliston (2011) mukaisia kaiteita. Tyyppikaidemallistosta Tapiolan keskusta-alueella käytettäviä kaiteita ovat 1000, 1100 ja 1200 mm korkeat suojakaitteet sekä käsijohteet. Suojakaiteisiin on valittavissa lisäosina puinen nojailukaide. Käsijohteiden sijoitus suunnittelussa noudatetaan SuRaKu-ohjetta (2005). Istutusten suoja-aitana Tapiolan keskusta-alueella käytetään matalaa puista suoja-aitaa. Kaiteiden tyyppipiirustukset ja kaiteiden käytön ohje on saatavissa Espoon kaupungin teknisestä keskuksista.

Materiaalit ja värit

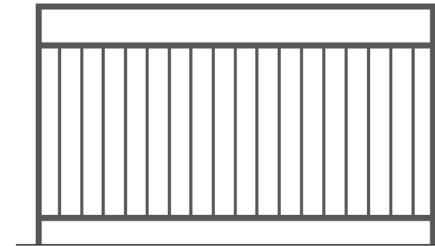
Teräskaiteiden värisävy on vaalean harmaa (RAL 9007). Nojailukaiteiden maalaamattomat puupinnat ovat käsittelemätöntä lehtikuusta.

Puisen istutusten suoja-aidan värisävy on petsattu tumma ruskea (TVT 5728).

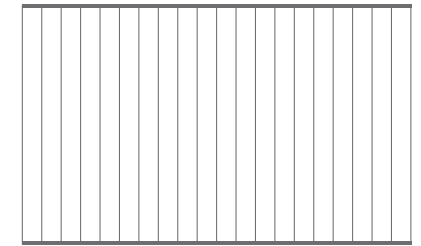
Kaidemallisto

Harvat kaiteet, korkeus 1000, 1100 tai 1200 mm, elementin pituus 2000 mm, 1–2 välijohdetta, vaalea harmaa (RAL 9007), Espoon tyyppipiirustukset 6436/800, 6436/803, 6436/807. (Kevyen liikenteen tyyppikaidemallisto...)

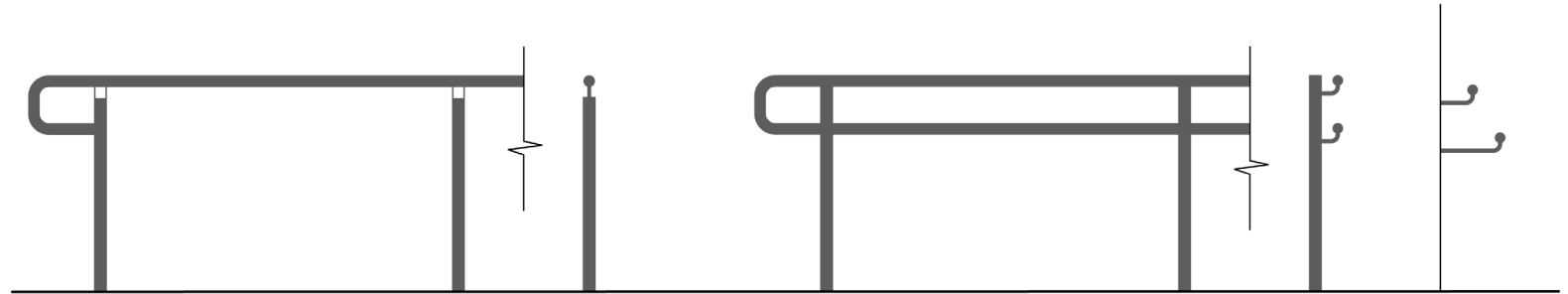
Suojakaiteet, korkeus 1000, 1100 tai 1200 mm, elementin pituus 2000 mm, suojaavaosa pinnaelementti, vaalea harmaa (RAL 9007), Espoon tyyppipiirustukset 6436/828 ja 6436/832. (Kevyen liikenteen tyyppikaidemallisto...)

Kaide, jossa 6 mm levy taiteltuna käsijohteeksi piilokiinnityksellä (lev. 100 mm, paks. 15 mm), ja pinnat lattaterästä (lev. 60 mm, vahvuus 6 mm). Väri RAL 9007.

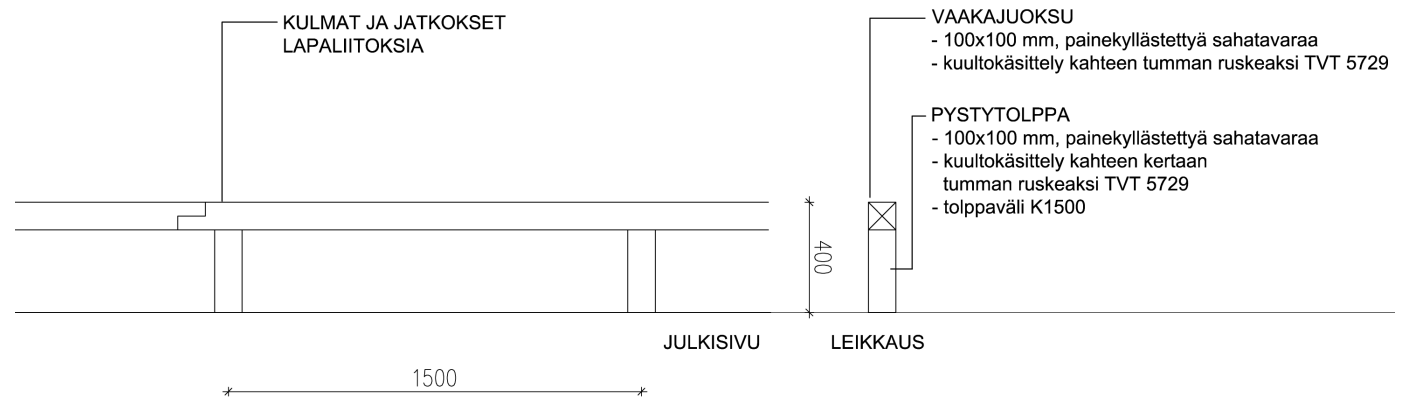

Nojailukaide, liitettävissä harvaan kaiteeseen tai suojakaiteeseen, liimapuu 60 x 150 mm, lehtikuusi, liimapuun lujuusluokka L40, lamelleissa säänkestävä liimaus, Espoon tyyppipiirustus 6436/835. (Kevyen liikenteen tyyppikaidemallisto...)

Käsijohteet, korkeus 900 ja 700 mm, elementin pituus 1500 mm, pyöristetty pääte, Espoon tyyppipiirustukset 6436/817, 6436/818 ja 6436/836. (Kevyen liikenteen tyypikaidemallisto...)

PUINEN SUOJA-AITA h=400 mm

Istutusten suoja-aita, vaakajuoksu (100 x 100 mm) ja pystytolpat (100 x 100 mm) painekyllästetty sahatavara, korkeus 400 mm, tolppaväli K1500, kuultokäsittely kahteen kertaan tumman ruskeaksi (TVT 5728). (Aita ja pollari Tapiolaa varten, tyyppipiirustus. Hyväksytty luonnos TDM:ia varten 6.11.2015)

6.2 Myyntikojut ja kioskit

Myyntikojut ja kioskit elävöittävät kaupunkiympäristöä ja myyntikojuja on moneen erilaiseen käyttöön. Tapiolan keskustan alueella käytettäviä myyntikojujen tyyppejä ovat:

- siirrettävät myyntikojut ja myyntiajoneuvot
- kausikioskit
- väliaikaiset rakennelmat

Siirrettävät myyntikojut ja myyntiajoneuvot ovat lyhytaikaisessa käytössä ja ne viedään pääsääntöisesti yöksi pois Tapiolan keskusta-alueelta. Kausikioskit ovat kevyt-rakenteisia kioskeja, jotka ovat paikallaan esimerkiksi kesäkauden. Jäätelökioskit ovat tyypillisiä kausikioskeja Tapiolan keskusta-alueella. Väliaikaiset rakennelmat ovat kausikioskeja pysyvämpiä. Ne ovat paikallaan määräjän tai toistaiseksi. Lisäksi erilaisten tapahtumien yhteydessä on lyhytaikaisesti käytössä myyntikojuja ja -katoksia.

Pääosa myyntikojujen ja kioskien sijoittamiseen soveltuvista paikoista on aukioilla ja leveiden kävelykujien varsilta. Osa paikoista on kiinteistöjen alueella. Myyntikojujen ja sen ympäristön kunnossa pysymisestä ja siisteydestä tulee huolehtia.

Yleisiä ohjeita

Myyntikojulle tulee hakea hyväksyntä ja kioskille hakea toimenpidelupa Espoon kaupungin rakennusvalvontakeskuksesta. Paloturvallisuuden osalta kojumyyntitoiminnan laatu ja kesto on aina erikseen varmistettava yhteistyössä pelastuslaitoksen ja rakennusvalvontakeskuksen kanssa. Esimerksi yön yli jäävät myyntikojut vaativat vähintään 8 metrin turvaetäisyyden rakennuksiin.

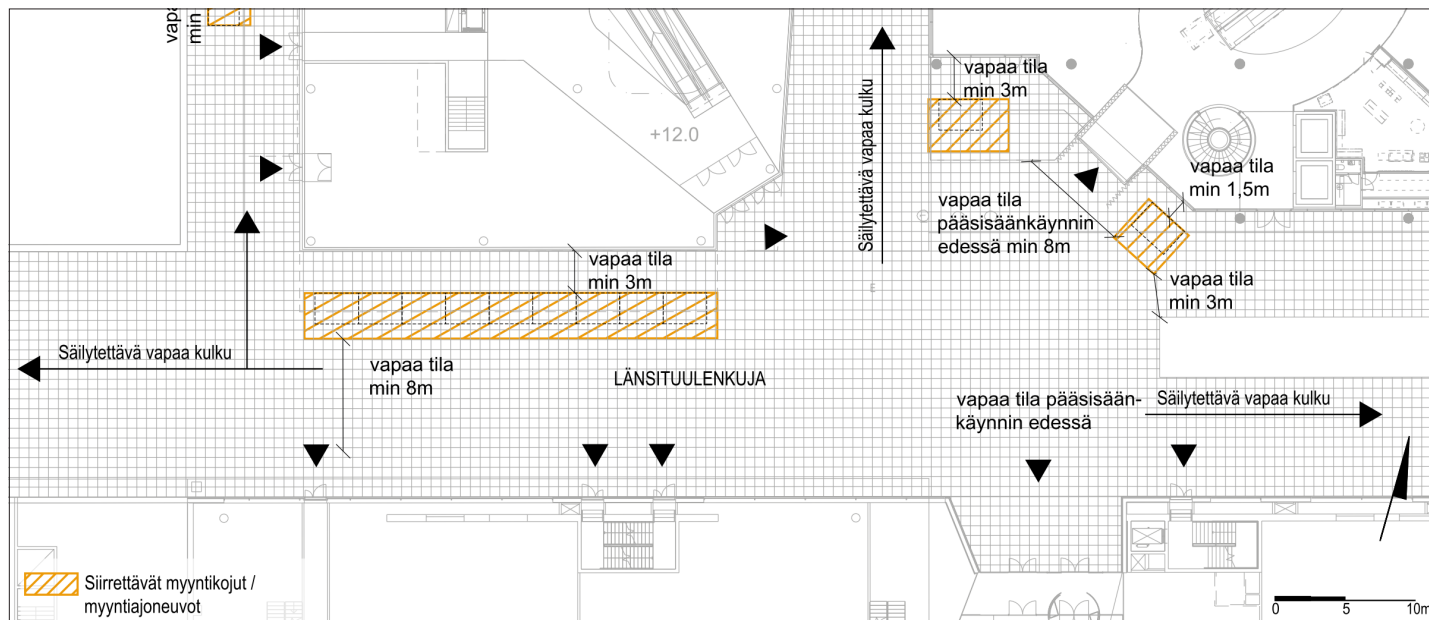
- kulkureittien tulee säilyä rakennusten ja kioskien edustalla vapaina ja riittävän leveinä
- pyörätiet ja esteetön kulku tulee huomioida
- yrittäjä vastaa kioskitoimintaan liittyvästä jätehuollosta

Seuraavilla sivuilla on esitetty ohjeita myyntikojujen ja kioskien sijoitteluun karttapohjissa.

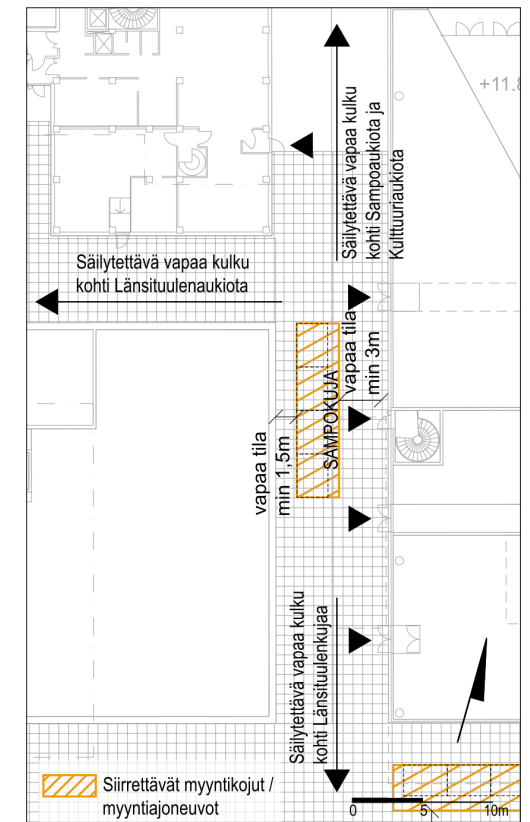

Referenssikuvia ympäröivään kaupunkikuvaan sovitetuista kioskeista. Ensimmäisessä kuvassa Pratt Security kiosk Brooklynissä (Architizer). Toisessa kuvassa Salakauppa Helsingin Postikadulla (Salakauppa).

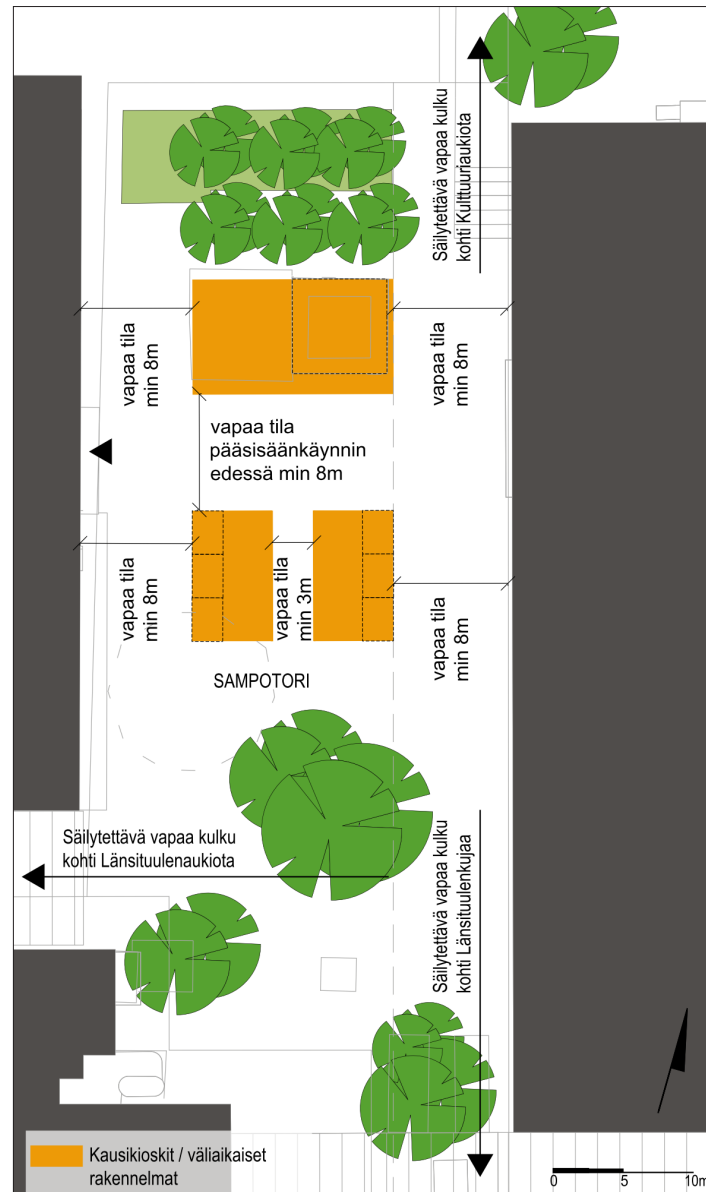
Esimerkkikaavio myyntipaikkojen sijoittumisesta Länsituulenkujalle. Alueet, joille siirrettäviä myyntikojuja voidaan sijoittaa on esitetty kaaviossa oranssilla viivoituksella. (Pohjakartta © Tapiolan keskustaprojekti, viitesuunnitelma v. 2020.)

Esimerkkikaavio myyntipaikkojen sijoittumisesta Sampokujalle. Alueet, joille siirrettäviä myyntikojuja voidaan sijoittaa on esitetty kaaviossa oranssilla viivoituksella. (Pohjakartta © Tapiolan keskusta-projekti, viitesuunnitelma v. 2020.)

Esimerkkikaavio myyntipaikkojen sijoittumisesta Sampotorille. Alueet, joille kojumyyntiä voidaan sijoittaa on esitetty kaaviossa oranssilla. Kausikioskit on esitetty 6 m² (3,1 x 2,2 m) modulimitalla. Sampotorin pohjoisosassa on esitetty nykyinen väliaikainen rakennelma (kukkamyynti). (Pohjakartta © Tapiolan keskustaprojekti, viitesuunnitelma v. 2020.)

Periaatteita

Länsituulella ja Sampokujalla tulee huomioida kujalla sujuva kulkeminen, joten myyntikojujen tulisi olla kapeita tai pieniä.

Sampotorilla tulee huomioida torille saapuminen monesta suunnasta sekä kohti Kulttuuriaukiota johtavan kulkureitin jatkuvuus.

Tuulikinsillalla sijoittelussa tulee ottaa huomioon pohjois-eteläsuuntainen pyöräily- ja jalankulkureitti sekä pyöräpysäköinti.

Kulttuuriaukiolla on toritoimintaa kesällä ja talvella. Kulttuuriaukion tarkemmat myyntipaikat on esitetty Kulttuuriaukion rakennussuunnitelmassa (piir. nro 6807/004), jonka voi saada Espoon kaupungin teknisestä keskukselta.

Näkymä Tapionaukion yli Keskustornille. Tapiolan hengen mukaiset porrastetut istutusaltaat luovat vehreyttä aukiolle. (Sito)

Pintamateriaalit

7

Designmanuaalissa on määritelty Tapiolan keskusta-alueen betonilaatoitetut alueet ja niiden laatutavoitteet. Pintamateriaalien laatuvaatimuksina ovat niin kaupunkikuvalliset ja historialliset vaatimukset kuin laadukas ja kestävä kaupunkikuva.

7.1 Tapiolan laatoitetut jalankulkualueet

Vanhaa Tapiolaa rakennettaessa materiaalien niukkuus saneli rakentamisessa käytettäviä materiaalivalintoja luoden samalla Tapiolalle ominaista tyylikästä yhtenäisyyttä. Tapiolan kaupunkikuvalle ominainen betoniarkkitehtuuri näkyy myös keskusta-alueen pintamateriaaleissa. Pinnoitteet muodostavat olennaisen osan miljöötä. Betonilaatoitetut jalankulkualueet ovat alusta asti kuuluneet Tapiolan kaupunkikuvaan. Suuria 700x700 mm betonilaattoja ns. Tapiola-laattoja on käytetty keskusta-alueella 1950-luvun lopulla ja 1960-luvulla. Vanhimmissa 1950-luvun alueilla on käytetty pienempiä 350x350 mm betonilaattoja.

Designmanuaalissa on määritelty alueet, joilla tulee ensisijaisesti käyttää suuria 700x700 mm Tapiola-laattoja. Tapiola-laatalla korostetaan Tapiolan ydinkeskustan 1950-luvun lopulla ja 1960-luvulla rakentuneita alueita. Muilla alueilla käytetään pienempiä 350x350 mm betoni-laattoja.

Laattojen ladonnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota laatoitusseamien suoruuteen ja liittymiseen olevaan laatoitukseen. 700x700 mm Tapiola-laattojen alueilla pintavedenohjauksessa käytetään ensisijaisesti pintakuivatuskouruja. Liityttäessä maaritilään tai muuhun rakenteeseen leikataan laatat liittyvän rakenteen suuntaiseksi. Liitoskohdissa ei käytetä noppakiviä tai muita pienempiä kiviä.

Tasoeroa ilmoittamaan käytetään 350x350 mm betonisia huomiolaattoja. Esteettömien reittien merkintään käytetään 700x700 mm betonisia ohjaavia laattoja (uralaatta ja huomiolaatta). Laatoitetuilla alueilla pyörätiet merkitään 700x700 mm tai 350x350 mm betonisella pyörätielaatalla.

Materiaali ja pintakäsittely

Tapiola-laatat (700x700 mm) sekä pienet betonilaatat (350x350 mm) ovat värjäämätöntä harmaata betonia. Liikennöidyillä alueilla sekä alueilla, joilla on huoltoajoa betonilaattojen paksuuden tulee olla 100 mm. Laatat valmistetaan valamalla siten, että muottipinta tulee lopullisessa asennuksessa yläpinnaksi, reunoissa päästöt n. 5 mm. Pinnasta poistetaan sementtiliima ohuelti joko happopesulla tai hyvin vähän kuluttavalla pintahidastimella (esim. Mini Etch Oil, Finnsementti Oy). Reunamuoto: ei viisteitä, terävät reunat hiotaan tehtaalla käsikivellä. Laatoista tulee aina tehdä malli. Betonilaatan on kestävä suolausta talvikunnossapidettävillä reiteillä. Kun Betonilaatoitetulle alueelle asennetaan kaivonkansia, on tavoitteena sovittaa se ruudukkoon, vaihtoehtoisesti suoraan leikkaamalla betonikiveykseen.

Tapiola-laatan (700x700 mm) sekä pienen betonilaatan (350x350 mm) vaatimukset:

- käyttöikä 50 v
- rasioluokat XC4, XD1, XF4
- betoni K45
- max. raekoko Ø8
- v/s suhde max. 0,45
- sementtiä > 360 kg/m³, Plussementti CEM II / B-M (S-LL) 42.5 N huokostettuna (joukossa masuunikuonaa)
- raudoitus isoissa laatoissa T 6 k 75/75 (B 500 K)
- betonipeite 40 mm (A 500 HW / B 500 K)

Huomiolaatan materiaali on tummanharmaa betoni, ki viaines musta, raekoko 0–8 mm, betoniseoksessa 4 % mustaa pigmenttiä, pintakäsittely happopesu tai vastaava. Reunamuoto: ei varsinaisia viisteitä, terävät reunat hiotaan tehtaalla käsikivellä. Nystyröiden sijainti ja mitoitus Kulttuuriraitin suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmat saatavilla Espoon teknisestä keskukselta (Piir. nro 6730/280). Laatoista tulee aina tehdä malli.

Ohjaavien laattojen materiaalina on harmaa, värjäämätön betoni. Pinnasta poistetaan sementtiliima ohuelti joko happopesulla tai hyvin vähän kuluttavalla pintahidastimella (esim. Mini Etch Oil, Finnsementti Oy). Urien pohjiin ei pesua. Reunamuoto: ei varsinaisia viisteitä, terävät reunat hiotaan tehtaalla käsikivellä. Urien ja nystyröiden sijainti ja mitoitus Kulttuuriraitin suunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmat saatavilla Espoon teknisestä keskukselta (Piir. nro 6730/281). Laatoista tulee aina tehdä malli.

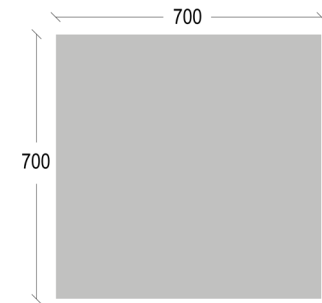
Pyörätielaattojen materiaalina on harmaa, värjäämätön betoni. Pyöräsymbolina uritettu kuvio, jossa valkoinen massatäyttö. Laatoista tulee aina tehdä malli.

Saumaus

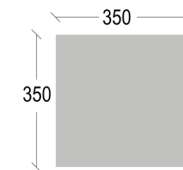
Tapiola-laatan (700x700 mm) saumaleveys on uusilla ja kunnostettavilla alueilla 10 mm. Pienen betonilaatan (350x350 mm) saumaleveys on 5 mm. Sauma-aineena käytetään kivituhkasementtiseosta hiekan värisenä tai vastaavan sävyistä elastista saumamassaa raskaasti liikennöidyillä alueilla. Laattasaumat täytetään kokonaan eli laattojen pinnan tasoon.

Tarkemmat ohjeet löytyvät erillisestä Kiveysten asennus- ja saumausohjeesta (2023).

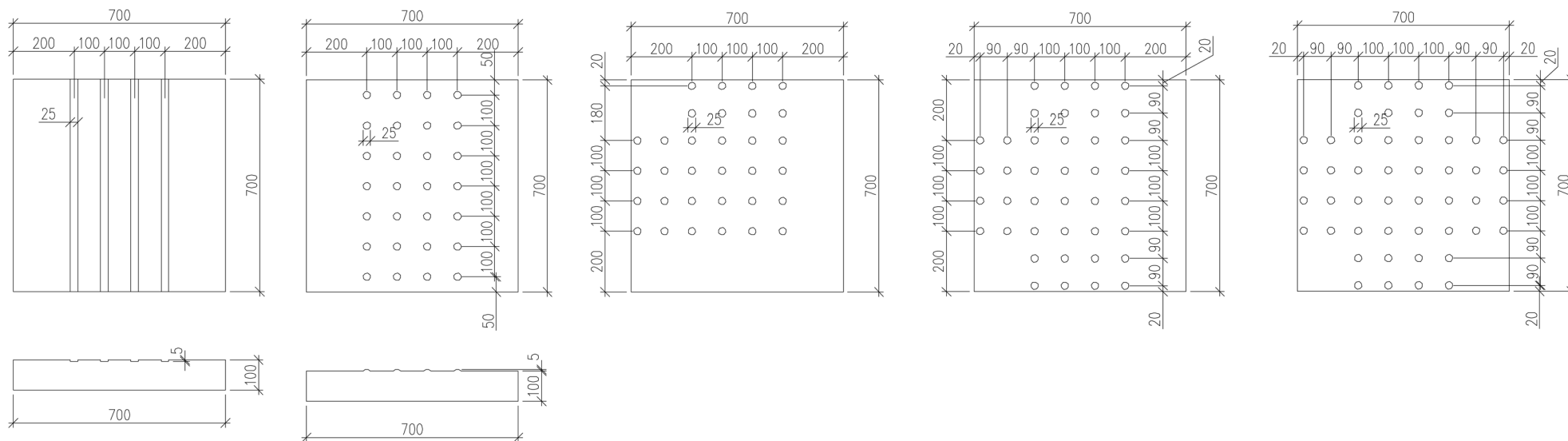
Betonilaattamallit

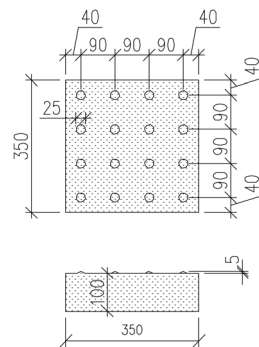
Tapiola-laatta, koko 700x700 mm, harmaa värjäämätön betoni, sauman leveys 10 mm.

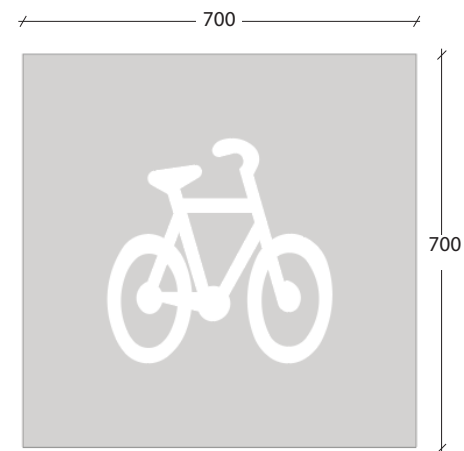
Pieni betonilaatta, koko 350x350 mm, harmaa värjäämätön betoni, sauman leveys 5 mm.

Ohjaavat laatat. Uralaatta, koko 700x700 mm, harmaa värjäämätön betoni, sauman leveys 10 mm. Huomiolaatta, koko 700x700 mm, harmaa värjäämätön betoni, sauman leveys 10 mm. (Kulttuuriraitti ja Tuulensuoja, ohjaavat laatat, Piir. nro 6730/281)

Huomiolaatta, koko 350x350 mm, tumman harmaa betoni, sauman leveys 5 mm. (Kulttuuriraitti ja Tuulensuoja, huomiolaatta 350x350x100, Piir. nro 6730/280)

Pyörätielaatat. Iso pyörätielaatta, koko 700x700 mm, harmaa värjäämätön betoni, sauman leveys 10 mm. Pieni pyörätielaatta, 350x350 mm, harmaa värjäämätön betoni, sauman leveys 5 mm. Uritettu kuvio, valkoinen massatäyttö.

Keskusaltaan ympäristöä. (Sito)

Jatkotoimenpiteet

8

8.1 Toteuttamisen ohjeistus ja vastuunjako

Espoon kaupunki on laatinut Tapiolan keskusta-alueen designmanuaalin ohjaaman julkisen kaupunkitilan yhtenäisyyttä ja laatutasoa. Kaupunki on sitoutunut noudattamaan designmanuaalia Tapiolan keskusta-aluetta uudistettaessa ja kunnostettaessa.

Julkisen kaupunkitilan lisäksi keskusta-alueen kaupunkikuvaan vaikuttavat yksityiset toimijat. Tapiolan keskusta-alueella julkisen ja yksityisen ulkotilan raja on häilyvä. Kiinteistöjen toiminta näkyy katutilassa niin julkisivun, mainostamisen, pintamateriaalien kuin kalusteidenkin

kautta. Laatoitetuilla jalankulkualueilla tontit liittyvät saumattomasti katutilaan ja aukioille. Näillä luonteeltaan puolijulkisilla alueilla suositellaan käytettäväksi designmanuaalissa määriteltyjä pintamateriaaleja, kalusteita ja varusteita. Kaupunki neuvoo ja ohjaa yksityisiä toimijoita suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Tapiolan keskusta-alueen kaupunkikuvan yhtenäisyyteen vaikuttavat niin yleisten kuin yksityistenkin ulkoalueiden kalusteet, varusteet, rakenteet ja pintamateriaalit. Yhteisen ympäristön ylläpito on niin kaupungin, kiinteis-

tönomistajien, yrittäjien kuin käyttäjienkin vastuulla. Kaupunkitilassa toimivat eri tahot voivat yhteistyöllä saada aikaan Tapiolan keskusta-alueesta puutarhakaupungin imagolle kuuluvan yhtenäisen ja eheän kokonaisuuden.

Espoon kaupungin rakennusvalvontakeskus ja tekninen keskus ovat vastuussa Tapiolan keskusta-alueen rakennetun ympäristön laadun tavoitteenasettelusta laajasti yli tonttirajojen. Kaupunki neuvoo ja ohjaa suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä vastaa toimenpiteiden toteuttamisesta yleisillä alueilla.

Eri tahojen vastuut.

KAUPUNKI	Tekninen keskus	Yleisten alueiden pintamateriaalien, kalusteiden ja varusteiden laatu, kunto ja ylläpito Yleisten alueiden kasvillisuuden laatu, kunto ja ylläpito Katutilaan sijoittuvien mainoslaitteiden laatu, määrä ja sijoitus
	Rakennusvalvontakeskus	Kiinteistönomistajien ja toimijoiden neuvominen kaupunkikuvakysymyksissä Katutilaan sijoittuvien mainoslaitteiden laatu, määrä ja sijoitus
KIINTEISTÖNOMISTAJAT		Tontin pintamateriaalien, kalusteiden ja varusteiden laatu, kunto ja kunnossapito Tontin kasvillisuuden laatu, kunto ja ylläpito
YRITYKSET		Näyteikkunoiden ylläpito Mainoslaitteiden siisteys Myyntikojujen ja kioskien siisteys ja laatutaso
KÄYTTÄJÄT		Kaupunkiympäristön arvostus ja siisteys

8.2 Kalusteiden paikkatieto

Designmanuaalin laadinta käynnistettiin keväällä 2015 Tapiolan keskusta-alueen nykyisten kalusteiden ja varusteiden inventoinnilla. Nykyiset kalusteet ja varusteet inventoitiin maastotallentimella (tallennin Leica CS-10, vastaanotin Leica GS08) paikkatietokantaan. Inventoinnin tavoitteena oli tuoda esille Tapiolan keskusta-alueen kalusteiden ja varusteiden kirjo. Inventointi tehtiin Tapiolan keskusta-alueen aluerajauksen sisällä pois lukien Y-tontit ja käynnissä olleet työmaa-alueet. Yhteensä inventoituja kalusteita ja varusteita oli 1696. Inventoidulla alueella kalusteiden kirjo oli suurin valaisinten, roska-astioiden, istutusastioiden, pyörätelineiden ja penkkien osalta. Inventoituja valaisimia oli 31, roska- ja tuhka-astioita 18, istutusastioita 17, pyörätelineitä 12 ja penkkejä 9 eri mallia.

Designmanuaalin laadinnan aikana nousi esille tarve kehittää Espoon kaupungilla käytössä olevaa YAOH-järjestelmän katurekisteriä. Parhaimmillaan katurekisteri voisi toimia kaupungin ylläpitoyksikön työkaluna. Ylläpitoyksikön toiveena on paikkatietokanta, josta olisi nähtävissä etenkin ylläpitoa kaipaavien kalusteiden, kuten roska-astioiden ja jakotukkien sijainti, määrä ja tyyppi.

Designmanuaalin yhteydessä laadittiin ehdotus kaluste- ja varustetietojen luokittelusta katurekisteriin. Designmanuaalissa laaditun luokittelun tavoitteena on antaa suuntaviivoja nykyisen katurekisterin systemaattiseen luokitteluun. Tavoitteena on selkeyttää katurekisteriä, jotta välttyttäisiin päällekkäisiltä kirjausmahdollisuuksilta. Ehdotetussa luokittelussa katurekisteri on jaettu kalusteisiin, varusteisiin ja rakenteisiin. Kalusteisiin kuuluvat penkit, pöydät ja valaistus. Varusteisiin kuuluvat opasteet, jätehuolto, kasvillisuusvarusteet, pyöräpysäköinti ja ajoesteet. Rakenteisiin kuuluvat aitarakenteet ja katokset. Designmanuaaliin valitut kalusteet on esitetty laaditun luokittelun mukaisesti. Kalusteiden luokitteluehdotus ja designmanuaalin kalusteiden sijoittuminen luokitteluun on esitetty luokittelukaaviona. Designmanuaalin kalusteiden vieminen osaksi katurekisteriä vaatii jatkokäsitelyä ja rekisterissä jo olevien kalusteiden systemaattista luokittelua. Luokittelussa tulisi huomioida rekisterin palveleminen Tapiolan lisäksi koko Espoota.

KALUSTEET	Penkit	Peruspenkit	Tapiola-penkki Lehtovuori Klassikko penkki
		Lepäilytasomalliset penkit	Jakotukkipenkki Extery Nippon
	Pöydät	Pöytäpenkit	
		Yksittäiset pöydät	Lehtovuori Klassikko pöytä
	Valaistus	Katuvalaisimet	Schröder Sapphire
		Kevyenliikenteen- ja puistovalaisimet	Fagerhult Lunova
		Pollarivalaisimet	
		Urheilukentän valaisimet	
		Erikois- ja sesonkivalaistus	
VARUSTEET	Opasteet	Infotaulut	
	Jätehuolto	Roska-astiat	L&T City
		Tuhka-astiat	
		Syvässäiliöt	Molok CityKita
	Kasvillisuusvarusteet	Runkosuojat	Haveno HA22
		Maaritilät	Haveno Classico Q
		Istutusastiat	Asuntosäätiön istutusallas
	Pyöräpysäköinti	Rengaslukittavat pyörätelineet	
		Runkolukittavat pyörätelineet	Leikkiset LS-PT-03
		Pyöräkatokset	HKL-pyöräkatos
	Ajoesteet	Puomit	
		Pollarit	Prünite Konsul Puupollari
		Betoniporsaat	Metalco Corallo
RAKENTEET	Aitarakenteet	Portit	
		Aidat	Puinen istutusten suoja-aita
		Kaiteet	Tyyprikaide harvakaide
			Tyyprikaide suojakaide
			Tyyprikaide nojailukaide
			Tyyprikaide käsijohde
	Katokset	Myyntikojut	

Designmanuaalin kalusteet vietynä
ehdotettuun katurekisterin luokittelukaavioon.

Lähteet

Espoon ulkovalaistuksen tarveselvitys. 2009. Espoon kaupunki. Sito Oy.

HKL pyöräpysäköinnin kalustemallisto. WSP Design Studio. 2013.

Kevyen liikenteen tyyppikaidemallisto ja kaiteiden käytön ohje. Espoo, Helsinki, Vantaa. 2011.

SuRaKu. Esteettömien julkisten alueiden suunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon ohjeistaminen katu-, viher- ja piha-alueilla. 2005. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. Espoo. Joensuu. Tampere. Turku. Vantaa.

Tajakka, H. (toim.) 2011: Viherrakentamisen yleinen työselostus VRT '11. Viherympäristöliiton julkaisu 49. ISBN 978-952-5225-58-7.

Tapiola – kasvillisuuden uusimisen ja hoidon suuntaviivat. Yleisohjeet 28.1.2009. Espoon kaupunki. Katu- ja viherpalvelut. Tekninen keskus. Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy.

Tapiolan vanhojen asuntoalueiden korjauksen ja hoidon suuntaviivat. Yleisohjeet 2.11.2006. Espoon kaupunki. Kaupunkisuunnittelukeskus. ISBN 978-951-857-498-2 (PDF).

Kuvalähteet

Sito: Sito Oy / Aino Leskinen, Mikko Rikala, Esa Hartman

MBR: Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy

MH: Minna Hakolan perhearkisto

Arkistot:

Asuntosäätiön arkisto, Espoon kaupungin museo

Jussi Jänneksen piirustuskokoelma, Arkkitehtuurin museo

Internetlähteet:

Architizer: <http://architizer.com/projects/pratt-security-kiosk/>

Salakauppa: <http://www.salakauppa.fi/>

Tapiola 60-luvulla: <http://tapiola.ning.com/>

Tapiolan Kilta, Tapiolan Kilta ry:n internetsivut: <http://www.tapiolankilta.fi/tapiola/tapiolan-historia/>

Kartat ja suunnitelmat:

Aita ja pollari Tapiolaa varten, tyyppipiirustus. Hyväksytty luonnos TDM:ia varten 6.11.2015. Maisema-arkkitehdit Byman & Ruokonen Oy.

Kulttuuriraitti ja Tuulensuoja, huomiolaatta 350x350x100. Piir. nro 6730/280. Arkkitehtitoimisto Innovarch Oy, Vahanen-yhtiöt.

Kulttuuriraitti ja Tuulensuoja, ohjaavat laatat. Piir. nro 6730/281. Arkkitehtitoimisto Innovarch Oy, Vahanen-yhtiöt.

Tapiolan keskustaprojekti, viitesuunnitelma v. 2020. Arkkitehtitoimisto HKP Oy.

Kalustevalmistajat:

Cyklos: <http://www.cyklos.se>

Extery: <http://extery.com/fi/>

Fagerhult: <http://www.fagerhult.com>

Haveno: <http://www.haveno.fi>

Hess: <http://www.hess.eu>

Jana: <http://jana.fi>

Lehtovuori: <http://www.lehtovuori.fi>

Leikkiset: <http://www.leikkiset.fi>

Metalco: <http://idmetalco.com>

Molok: <http://www.molok.fi>

Schröder: <http://www.schreder.com>

